Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го ЛИПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 6, 1956. No. 127. VOL. LXIII.

ТВАЙНІНҐ ЗВІТУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ ПРО ПОЇЗДКУ ДО МОСКВИ

СОВЄТИ МАЮТЬ БІЛЬШЕ ЛІТАКІВ, АЛЕ ГІРШОЇ ЯКОСТИ

Вашингтон. — Шеф штабу летунства генерал Натан Ф. Твайнінґ вернувся з поїздки до Москви і 5-го липня ц. р. має про неї звітувати президентові Айзенгаверові, який перебуває в Ґеттисбурґу, Па. З його заяви виходить, що СССР має більше число літаків в порівнянні із ЗДА і тепер старається поліпшити їхню якість, щоб зрівнятися з цією країною. Генерал Твайнінґ заявив, що так само думав про силу совєтського летунства перед своєю поїздкою до СССР. В своїх попередніх заявах в цій справі і під час численних переслухувань в Конґресі генерал Твайнінґ часто заявляв, що Совєти перевищають ЗДА числом своїх летунських машин і змагають до того, щоб і якісно вести перед у відношенні до американського летунства. Думка ген. Твайнінґа про силу совєтського летунства різниться від погляду секретаря оборони Чарлза Е. Вилсона, який твердив на зізнаннях в Сенаті, що летунство ЗДА і їхніх союзників перевищає летунські сили СССР і кількісно і якісно. Твайнінґ вже конферував із Вилсоном і секретарем летунства Доналдом А. Кворлесом, приготовляючися до звіту президентові Айзенгаверові. Після конференції з Президентом генерал Твайнінґ відбуде пресову конференцію з журналістами в Ґеттисбурґу, на якій буде присутній і секретар оборони Вилсон, хоч ще не є відомо, чи і Вилсон братиме в ній участь і чи буде промовляти на ній. Пізніше Твайнінґ здаватиме звіт про свої враження з поїздки до Москви на Сенатській Підкомісії для Летунських Справ, на якій зізнавав секретар оборони Вилсон, заявляючи, що совєтське летунство слабше від летунства ЗДА. Генерал Твайнінґ відлетів був 21-го червня до Москви з групою високих старшин летунства, щоб бути гостем на „Дні Летунства" в Москві і щоб звидіти совєтські летунські фабрики. Генерал Твайнінґ заявив, що він оглядав совєтські фабрики „під контролею", і що він не міг побачити того, що сподівався бачити. На виставі летунських машин в Москві, дня 24-го червня можна було бачити дефензивні совєтські машини, а офензивних було мало. Твайнінґ відмовився сказати журналістам, чи, на його думку, совєтські машини „кращі" в порівнянні з американськими.

ВИЛСОН ОБСТОЮЄ СВІЙ ПОГЛЯД

Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, разом з адм. Артуром В. Редфордом, головою об'єднаних шефів штабів, переглядає свої записки перед переслухaнням в сенатській підкомісії для летунських справ. Зізнаючи, Вилсон далі обстоював свій погляд, що продукція бомбардувальників В-52 є цілком вистачальною і задовільною.

Гарриман атакує уряд за фармерську програму

Кавалієр, Північна Дакота. — Демократичний кандидат на президента Аверелл Гарриман виїхав до фармерських стейтів, щоб там шукати за голосами делеґатів на Демократичну Номінаційну Конвенцію. Цей стейт має тільки 11 голосів на конвенції, але й вони придалися б Гарриманові. Нюйоркський губернатор був на „Дні Ветеранів", де було коло півтори тисячі учасників та розмовляв із людьми на вулицях міста. У своїй промові Гарриман заявив, що під час трирічного урядування Айзенгавера підприємці розбагатіли, але дрібні підприємці й фармери зубожіли. „Линколн твердив, говорив Гарриман, що не може так бути, щоб половина нації була вільна, а друга половина поневолена. Так і тепер не сміє так бути, щоб половина громадян багатіла, а інша половина бідніла" — Гарриман твердив, що фармери в Північній Дакоті втратили в прибутках найменше 3,000,000 долярів під час урядування Айзенгавера.

В КИЄВІ МАЛИ ВІДБУТИСЯ ПРОТИСОВЄТСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ; СССР, ПОЛЬЩА, ЧСР Й УГОРЩИНА ВІДНОВЛЮЮТЬ ДОГОВІР ПРО БОРОТЬБУ З УКРАЇНСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ

Лондон. — Як подає кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в спеціяльній кореспонденції з Лондону, тамошні українці заявляють, що вони одержали інформації про демонстрації українських робітників і студентів, які відбулися в столиці України Києві. Згідно з цими повідомленнями, що їх подав теж і лондонський „Таймс", демонстрації мали мати водночас і антиросійський і антикомуністичний характер. Демонстрації мали відбутися дня 25 травня в річницю смерти Гол. Отамана Симона Петлюри, провідника української збройної боротьби проти комунізму, вбитого в 1926 році в Парижі. Такі ж демонстрації мали відбутися дня 27 травня і, згідно з українськими інформаціями, в них брали участь теж вояки і моряки української національности. Українці в Лондоні, як подає „Таймс", впевняють, що ці демонстрації привели до важливих змін у проводі комуністичної партії (большевиків) України. — Водночас із цим деякі американські газети подали повідомлення, що у зв'язку із посиленням повстанського антикомуністичного руху в Україні совєтський, польський, чехословацький та угорський уряди підписали нову мілітарну умову для спільного поборювання українських повстанців.

ВАРШАВА ПРИЗНАЧИЛА „КОМІСІЮ СМЕРТИ" В СПРАВІ ПОЗНАНЯ

Берлін. — Комуно-варшавський уряд призначив спеціяльну слідчо-судову комісію, прозвану самими поляками відразу „комісією смерти" для розгляду і судження всіх справ, зв'язаних із революцією у Познані. Ці суди вже почалися у вівторок 3 ц. м. Західня преса твердить, що ще перед тими судовими розправами розстріляно численних учасників революції, зловлених із зброєю в руці. Польська комуністична преса заперечує цьому, запевняючи, що не було ще ані засудів ані екзекуцій. У зв'язку з останніми подіями в Польщі повідомляють, що в польській комуністичній партії — офіційно: партії „робітничої єдности" — існували вже раніше палкі суперечки поміж прихильниками „ліберального" курсу, що його нібито очолює „прем'єр" Юзеф Циранкевіч, та „сталінського" курсу, репрезентованого генеральним секретарем польської комуністичної партії, загально зненавидженим Едвардом Охабом. Ці два напрямки нібито проявились також на тлі революції в Познані: одні комуністи жадають „лагідної" поведінки у відношенні до винуватців із Познаня, інші, навпаки, домагаються „прикладної показної кари", щоб відстрашити всіх можливих наслідувачів. Серед варшавських комуністів існує буцім-то тенденція, щоб розмежувати демонстрантів, які домагалися „хліба і свободи", від бойових противників режиму, які зі зброєю в руках здобули були познанську радіостанцію, підпалили в'язницю і зайняли центральний будинок поліції. За наказом з комуністичної партійної централі — різні фабричні комітети, організації і юнії „ухвалюють" резолюції з домаганням кари для познанських демонстрантів, як „аґентів американських імперіялістів". Варшавський уряд відкинув пропозицію американського уряду, передану через Міжнародний Червоний Хрест у Женеві, щодо дармової допомоги польському населенню американськими харчами. Польський комуністичний уряд назвав таку пропозицію „пропаґандою": польський нарід, мовляв, не потребує милостині, зате польський уряд готов закупити харчі в Америці. Тим часом на провінції у Польщі поширюється підпільний рух проти режиму. Творяться невеличкі відділи партизанів, які стосують тактику несподіваних наскоків і саботажних актів, після чого вони негайно зникають, розпливаючися серед населення. Переведено буцім-то численні арештування не тільки серед військовиків і поліціянтів, які сприяли познанським демонстрантам, але й серед рядових комуністичних партійців на терені всієї Польщі за їхній непевний у відношенні до режиму характер.

НІКСОН ВИГОЛОСИВ НА ФІЛІППІНАХ ВЕЛИКУ ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ ПРОМОВУ

Маніля. — Віцепрезидент Ричард Ніксон прибув з дружиною в середу 3 липня ц. р. до столиці Філіппін Манілі на святкування 10-річчя самостійности Філіппін. Його привітали урочисто й оваційно, як репрезентанта і заступника през. Айзенгавера, що сам задумував приїхати до Філіппін, а не міг зробити цього через свою недугу. Напередодні американського Свята Незалежности Ніксон оприлюднив своє звернення до філіппінського уряду і народу. Те звернення втримане в цілості у сильному протикомуністичному тоні. Воно вказує на союз ЗДА і Філіппін, як на наявний і найкращий історичний доказ, що союзи з ЗДА не тільки не понижують суверенности вільних країн, але, навпаки, цю суверенність скріплюють і її забезпечують. Ніксон вказав на цілий ряд малих держав, які впали жертвою комуністичної аґресії і поставив запит: що краще, чи суверенність вільних Філіппін, у союзі з ЗДА, чи теперішня доля балтійських держав, Північної Кореї, Північного В'єтнаму і Тибету? Віцепрезидент Ніксон найгострішими словами таврував комунізм, як „найгіршого роду колоніяльний імперіялізм" і кількакратно говорив про той комуністичний колоніялізм, гірший за колишнього колоніялізму західніх держав. „Ті, які думають, що зможуть відсунути їх (комуністів) від себе, переймають на себе страшний риск" — заявив Ніксон під адресою невтральних держав. Він признав, що ЗДА, ставши самостійні, теж були довший час невтральні, не захотівши вмішуватись в позаамериканські справи. Але це, мовляв, було в минулому сторіччі і тодішні часи й відносини були цілком інші. Що було б сталося, коли б ЗДА не поспішили були на допомогу Південній Кореї і коли б у цілій Кореї запанували б комуністи? Він признав, що Америка може розуміти ті молоді держави у світі, які не хочуть приступати до бльоків колективної безпеки, бо всю свою енергію хочуть присвятити внутрішній політиці й економії. Але Ніксон заявився рішуче проти тих, які не роблять різниць між комуністичним світом і вільним. — „Ми не можемо симпатизувати з такими." Він звернув увагу на „матеріялістичну, безмилосердну, чужу ідеологію комуністичного колоніяльного імперіялізму" та його невдячність супроти тих, які колись ставились до цього комунізму „невтрально", якщо тільки комунізм може запанувати в отаких країнах. Він вказав при цьому на долю всіх сателітних держав і Тибету. „Хто сідає до столу з дияволом, той мусить їсти дуже довгою ложкою" — пригадав Ніксон давню приповідку. — Одним із перших актів перебування Р. Ніксона в Манілі було проголошення, що ЗДА визнавали і визнають суверенність Філіппін над американськими базами, що знаходяться на території Філіппін. Заявив це теж у своїй промові Ніксон. Для виготовлення деталів про дальше існування тих баз і їхню розбудову, почнуться негайно окремі переговори.

Командант Американського Леґіону передав вітання поневоленим червоним Кремлем народам

Ню Йорк. — Дж. Аддінґтон Ваґнер, крайовий командант Американського Леґіону передав дня 4-го липня, в день Американської Незалежности, через станції „Радіо Визволення" послання до народів Совєтського Союзу, в якім висловив своє впевнення, що скорше чи пізніше заповіт демократичної революції, здійснений у ЗДА перед 180 роками, принесе волю народам Совєтського Союзу. В посланні, що його передано 17 мовами, між іншими, й українською, Дж. Аддінґтон Ваґнер, пригадуючи, що Американська революція була провідним смолоскипом для таких борців за свободу, як Герцен, Шевченко та інші, ствердив, що дух свободи залишився живим серед народів Совєтського Союзу і він примушує диктаторів іти на важливі уступки і примусить їх піти на ще більші концесії.

Уряд плянує заскаржити „Дженерал Моторс" за монопольні тенденції

Вашингтон. — Генеральний прокуратор ЗДА Герберт Бравнелл повідомив, що внесе скаргу проти фірми „Дженерал Моторс" за те, що вона змагає до монополю в будові автобусів. Бравнелл заявив, що вже повідомив про це адвокатів цієї фірми, хоч про це ще нічого не знає теперішній секретар оборони і бувший директор фірми „Дженерал Моторс" Чарлз Е. Вилсон. Скаргу внесе уряд на основі протитрестового закону, який дбає про те, щоб в американському промислі не було монополів, тільки вільна конкуренція. Скарга домагатиметься, щоб „Дженерал Моторс" були позбавлені права продукувати автобуси. Цей крок уряду уважають в політичних колах за політичний крок уряду, бо демомократи часто твердили, що уряд дозволяє на монополь в продукції автобусів тій фірмі, якої директором був секретар оборони — Вилсон.

Совєти продовжують давнє крутійство в справі роззброєння

Об'єднані Нації. — На засіданні повної Комісії ОН для справ роззброєння у вівторок 3 ц. м. совєтський делеґат Громико виступив з різкою промовою проти зголошеної 4-ма державами, членами Підкомісії ОН для справ роззброєння, резолюції, яка в шести точках визначує принципи для загального роззброєння, і з свого боку зголосив резолюцію, яка йде по давній лінії совєтського крутійства в цій справі. Совєтська резолюція знову пропонує прийняти загальну декларацію про відмову від засобів сили в розв'язуванні міжнародних проблем і про генеральну заборону вживання атомової і водневої зброї. У совєтській резолюції не говориться нічого про систему міжнародної контролі над станом зброєння і роззброєння, які про тісне пов'язання справ політичної натури, існуючих великих міжнародних спорів за конкретні проблеми, з проблемою роззброєння. Навпаки, совєтський делеґат гостро критикував резолюцію 4-ох західніх держав (ЗДА, Англії, Франції і Канади) за тезу, що ступневе роззброєння може відбуватись тільки поруч із розв'язуванням існуючих спірних міжнародних проблем та встановленням міжнародної системи контролі. Англійський представник — міністер Наттінґ, закинув просто Громикові, що Москва знову завернула назад з тої позиції, на яку вже була погодилася — щодо конечности системи контролі — але той закид не зробив на Громика ніякого враження.

Трумановi однаково подобаються і Стівенсон і Гарриман

Ню Йорк, Н. Й. — Бувший президент Гаррі С. Труман, який після повороту з Европи затримався в свого зятя журналіста Клінтона Деніела, заявив журналістам, що йому „однаково подобаються і Стівенсон і Гарриман", і тому це не є правда, що він підтримує Гарримана, виступаючи проти Стівенсона. Труман сказав журналістам під час ранішнього проходу, що і Стівенсон і Гарриман варті бути президентами, але він тепер нікого не підтримує, і не буде „босом" на Крайовій Номінаційній Конвенції, а свою промову виголосить там аж після найменування кандидата на президента. Труман вернувся з Европи 3-го червня і заявив, що стан здоров'я президента Айзенгавера не буде виборчою проблемою, бо це не є футбол, який можна копати на всі сторони. Але Труман погоджується з тими демократами, які твердять, що Айзенгавер ще перед недугою був тільки „частинним, а не повнозатрудненим президентом".

Уряд „заморожує" сталеві товари, потрібні для оборони країни

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що починаючи з днем 6-го липня будуть „заморожені" на складах ті сталеві товари, які потрібні для державної оборони. Сталося це внаслідок страйку 650.000 сталеварників, які залишили працю вночі з 30-го червня на 1-ше липня. Ті менші сталеварні, які не страйкують, збільшили ціну на сталь. З кожним днем збільшується число звільнених з праці робітників в тих підприємствах, які залежні від продукції сталі. Урядовий посередник Джозеф Ф. Фіннеґен має конферувати 5-го липня з представниками робітників і працедавців, але він заявив, що це будуть тільки інформативні розмови, і тому не можна від них багато сподіватися.

Толіятті задоволений „виясненням" Москви

Рим. — Мабуть під натиском своїх співпартійників, лідер італійської комуністичної партії, Пальміро Толіятті, який у двох статтях гостро атакував теперішніх „колективних диктаторів" за недостаточне, за його твердженням, вияснення, як це було можливо, що Сталін став безконтрольним диктатором і стільки років міг зловживати своєю владою, — заявив свою „беззастережну згоду" на нову лінію політики совєтської компартії. Толіятті видрукував свою заяву в комуністичній вечірній газеті „Паезе Сера", признавши цілком задовільною резолюцію ЦК Компартії СССР, яка три дні тому появилась в совєтських часописах. Італійський комуністичний проводир робить відворот з своєї давнішої опозиції та запевняє, що він „завжди був переконаний що шлях, яким ступали совєтські товариші у будуванні соціялістичної суспільности, був правильний". Толіятті висловлює лише думку, що на майбутнє повинна відбуватись „одверта дискусія" над проблемами „соціялістичного будівництва", яке цікавить однаково Москву, що й комуністичні партії у широкому світі. Ця заява Толіятті — як коментує західня преса — промостила шлях італійській комуністичній делеґації до Москви в справі переговорів про співпрацю італійських комуністів із московськими, але тепер без сліпого підпорядкування московському диспозиційному центрові, а на засаді „рівности". Як цього відразу домагався Тіто. Тачільні італійські комуністи, в тому числі 2 сенатори, відлетіли до Москви. Зате лідер лівих соціялістів Ненні не прийняв до відома останньої заяви ЦК Компартії УССР, що було „неможливо" обмежити самоволю Сталіна, і далі на сторінках свого часопису „Аванті" закидає всім московським большевикам, що це їхня спільна вина, що вони встановили свій партійний монополь, відсунули всі інші партії від можливости будь-якої опозиції, і тим самим промостили шлях диктатурі одиниці.

Юґославія не визнає Східньої Німеччини

Београд. — Юґославія не визнає східньонімецького комуністичного режиму, дармa що Тіто приєднався в Москві до совєтської тези, що об'єднання Німеччини повинно прийти за взаємним порозумінням між „двома Німеччинами". Запитаний журналістами, чи визнання Східньої Німеччини і нав'язання з нею дипломатичних взаємин не було б логічним наслідком заяви Тіта в Москві, речник юґославського уряду признав це, але водночас підкреслив, що „все ж статус західнього і східнього німецьких урядів не є такий самий". Цим самим — за коментарями західньої преси — юґославський уряд признав, що перевага західньонімецького уряду в тому, що він постав із вільних демократичних виборів цілого народу. Однак насправжнім арґументом, чому Тіто не хоче далі визнавати східньонімецького уряду, є нехіть викликати таким актом невдоволення на Заході та скріпити підозріння, що Юґославія цілком перейшла на сторону комуністичного бльоку, а її „невтральність" це фікція.

Совєтський шпигун І. А. Бубчіков мусів виїхати з ЗДА

Вашингтон. — Державний департамент аж тепер повідомив, що ще в червні на домагання американського уряду асистент військового аташе совєтської амбасади полковник Іван А. Бубчіков мусів виїхати з ЗДА тому, що займався шпигунською діяльністю. Державний департамент не подає подробиць про шпигунську діяльність Бубчікова, тільки згадує про те, що „він збирав секретні інформації" і що урядові аґенти його на цьому зловили. — Представник державного департаменту відмовився виявити, чому так пізно повідомлено громадянство про цю справу. Ще 14-го червня державний департамент домагався в совєтській амбасаді, щоб полковник Бубчіков негайно залишив ЗДА. Бубчіков виїхав із ЗДА 24-го червня, про що повідомлено пресу аж тепер. Дехто побоюється, що Совєти „у відплату" зможуть викинути з Москви якогось члена з американської військової місії.

В АМЕРИЦІ

● **Генеральний поштмастер** Артур Е. Соммерфілд повідомляє, що від 1-го серпня цього року в усіх 37,863-ох поштових урядах будуть для вжитку публіки замість дотеперішніх пер автоматичні хемічні олівці.

● **Декан Правничої Школи** Нотр Дам в Савт Бенді, Індіяна, Кларенс Е. Маніон заявив в радіовій промові, передаваній по цілій країні, що „Конґрес повинен заохотити до революції всі комуністами поневолені народи". Цим народам треба б подати до відома Американську Декларацію Незалежности, яка після своєї появи в 1776 році причинилася була до посіяння ідей волі між численними народами в Европі.

● **В Юніон Сіті, Н. Дж.,** 84-річний Домініко Батаферано одружився з 67-річною Аґатою Консолі. На їхньому вінчанні було присутніх 36 дітей, внуків і правнуків молодого і молодої. Наймолодшим гостем була тритижнева правнука пані молодої Донна Лі Смаґальська. Дружбою був син пана молодого — Френк.

● **Демократичний кандидат** на президента Адлей Е. Стівенсон плянує об'їхати ті райони стейтів Мізурі, Айови і Небраски, в яких часто буває посуха. Він хоче бачити, яким способом можна б не допускати до цієї стихійної катастрофи.

● **Директор Федерального Бюра** Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер остерігає батьків, що літні місяці — це сезон злочинів малолітніх. В 1955 році поліція мусіла заарештувати аж 576,000 молодих злочинців у віці нижче 18-ох років. Малолітні знаходяться навіть між тими злочинцями, які замішані в тяжкі злочини.

● **Бувший** арґентинський диктатор Хуан Д. Перон звернувся до теперішнього арґентинського уряду з домаганням звернути йому сконфіскoвану приватну власність. Уряд відкинув те домагання.

● **Департамент** справедливости повідомляє, що бувший лектор Колумбійського університету в Ню Йорку д-р Х. де Аліндез, який 12-го березня пропав безвісти, впродовж сімох років назбирав на Фонд визволення басків в Еспанії більш як один мільйон долярів. Екзильний уряд басків находиться в Парижі, а в Ню Йорку перебуває його постійна делеґація, в якій д-р Ґаліндез був головною фіґурою.

● **Сенатор Ірвінґ М. Айвс** вніс законопроєкт про заснування військової академії для медичних військових сестер. Ця школа мусіла б бути недалеко якогось великого шпиталю, де студентки могли б практично навчатися.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО КАЛЕНДАРЯ „СВОБОДИ" НА 1957 РІК

Редакція „Свободи" вже закінчує підготову та в найближчому часі здасть до друку великий і багатий змістом Календар „Свободи" на 1957 рік, що появиться друком та буде в продажу вже в листопаді ц. р. Календар появиться, подібно як і минулого року, в повному тиражі „Свободи", тільки цим разом уже на кращому папері, а Редакція Календаря, маючи на увазі реклямову вартість такого видання для нашого організаційного, громадського і торговельного життя, рішила відступити відповідне місце в тій книзі для оголошень, визначаючи для них мінімальні ціни: $50 за цілу сторінку, $30 за пів сторінки, $20 за чверть сторінки та $15 за одну восьму сторінки. Для Відділів УНС відповідна знижка, а для збирачів оголошень відповідні нагороди. Замовлення на оголошення висилати на адресу „Свободи" до 15 серпня ц. р.

● **Конґрес** ухвалив закон про видатки на проби з робленням штучного дощу. Дотеперішні проби в цьому напрямі, виявили, що можна викликати штучний дощ.

В СВІТІ

● **Вільям П. Лір,** американський фабрикант із Санта Моніка в Каліфорнії, який прилетів своїм приватним літаком до Москви, наразився на закиди, що він виявив таким чином большевикам „високої якости виряд" літака, що його до цього часу большевики не знали. Лір, фабрикант частин до літаків, буцім-то має замір торгувати з большевиками. Довгу довірочну розмову мав із ним заступник американського амбасадора в Москві Волтер Волмслі. Появились поголоски, що ген. Твайнінґ мав висловитись в Москві неприхильно про того американського туриста.

● **Національно-китайський уряд** — як можна було сподіватися — відкинув пропозицію комуно-китайського прем'єра і міністра закордонних справ Чу Ен-лая, щоб китайські націоналісти радили разом із комуністами над „визволенням" Формози. В заяві національно-китайського уряду говориться про те, що єдиною країною, яка вимагає визволення, це поярмлений комуністичним правлінням китайський суходіл.

● **Голляндська королева Юліяна** у порозумінні з урядом призначила трьохчленну комісію, яка має провірити, відкіль голляндська комуністична і різні закордонні газети почали писати про дисонанси в королівській родині, конфлікт між голляндською короною і урядом та можливості абдикації королеви. До тієї комісії входить міністер для загальних справ у теперішньому тимчасовому уряді, один парляментарний посол, що був міністром закордонних справ, і керівник міністерства закордонних справ.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕВОЛЮЦІЯ, РЕВОЛЮЦІЯ, ВІЙНА

Еволюція, революція, війна — це три поняття, що неодмінно зв'язані з потребою політичних, господарських чи інших змін, зокрема із визвольними змаганнями поневолених народів. Всі ці три поняття зокрема актуальні у зв'язку з цими змаганнями сьогодні на загальному політичному та стратегічному тлі. Вони заслуговують і на нашу окрему увагу, вже хоч би тому, що вони до живого заторкують інтереси і майбутність країни, в якій живемо, та народу, з якого походимо.

Еволюція — це поступовий розвиток, а у випадку визвольних змагань — це поступове звільнення та унезалежнення поневоленого народу. Кількість визнавців можливостей такого еволюційного звільнення та унезалежнення поневолених Москвою народів тепер поважно збільшується у зв'язку з загальним міжнародним процесом та з тими подіями, що відбуваються в Совєтському Союзі. Проте, справжні знавці відносин на Сході та уважливі спостерігачі совєтських відносин не бачать жадних реальних причин, на яких можна б базувати того роду сподівання. Навпаки, всі ті совєтські „зміни", про які тепер трубить совєтська пропаганда та які часто легкодушно підхоплює і міжнародна опінія мають радше протилежні познаки, себто відбуваються пляново з дальшими імперіялістичними цілями.

Друга скрайність у підході до можливостей розв'язки теперішньої міжнародної ситуації, зокрема коли мова про визволення поневолених народів, це війна, превенційна, визвольна чи як її ще можна б назвати. Очевидно, що є багато визнавців і такого підходу. Вони вважають, що теперішньої ситуації не пощастить розв'язати інакше, як тільки новою війною, бо совєтські диктатори ніколи не здадуть добровільно ані своїх позицій, ані своїх імперіялістичних ідей та концепцій, що вони безупинно приготовляються до війни, її плянують, і тільки чекають на пригожі умовини, щоб ту „останню і рішальну" війну проти вільного світу почати. Зокрема є багато визнавців концепції, що без війни не можна добитись звільнення поневолених народів і таку думку свого часу, як відомо, висловив теж колишній президент ЗДА, Герберт Гувер, кажучи, що визволення поневолених неможливе без „загального катаклізму".

Але між тими скрайностями, опортуністичною і радикально-воєнною, щораз більше західніх політиків схиляється до тієї середньої, себто визвольної революції, як в теперішніх обставинах найбільш — можна б сказати — практичного засобу зміни і наладнання відносин. Що більше, саме таку „визвольну революцію" в Совєтському Союзі починається вважати тепер щораз більше, як єдино можливу розв'язку ситуації. Цитований вже на цьому місці редактор відомого журналу „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", Дейвід Лоренс, навіть уважає, що в такій визвольній революції поневолених Москвою народів лежить наш власний рятунок та рятунок світу і його надбань.

Увага, з якою вільний світ поставився до револьти польських робітників у Познані, скріплює цю концепцію. Що більше, думка визвольної революції поневолених Москвою народів, як єдина можлива і „практична" розв'язка міжнародної ситуації, знаходить тепер своїх визнавців не тільки в політичних, але й військових та стратегічних колах. Деякі інтересні міркування на цю тему, що дозволяють на всілякі висновки, появились, між іншим, у найновішому виданні цитованого вже журналу „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт". Ці міркування висловив ген. Джеймс М. Ґейвін, шеф дослідів і розвитку для Армії. Його міркування зводяться до того, що модерна війна, при наявності атомової і водневої зброї, для нікого не буде „поплачуватись", бо в ній не буде переможця. Він вважає, що воднева зброя може дослівно „знищити континенти", вбиваючи поголовно мільйони людей, не кажучи вже про матеріяльні втрати. Він, наприклад, твердить, що коли б ЗДА виконали в повній силі водневу атаку на СССР, то впродовж кількох хвилин можна б знищити велику частину населення не тільки самого Совєтського Союзу, але й сусіднього Китаю, Японії і навіть Філіппін, або й Західньої Европи, залежно куди віяв би вітер. Знову ж коли б Москва виконала таку атаку на Америку і скинула 110 водневих бомб в 10-мінутових інтервалах, то від такої атаки згинуло б 70 мільйонів американців.

Очевидно, що такі перспективи більше ніж відстрашують від загальної війни. Але цих небезпек немає при евентуальних революціях, бо скидати водневу бомбу на повстанців означало б і скидати її на себе самого. Значить, боротьба повстанців і проти повстанців могла б вестися тільки „звичайною", а не атомовою чи водневою зброєю.

Таку загальну орієнтацію повинні мати на увазі всі ті, які мають будь-яке відношення до визвольних рухів поневолених Москвою народів.

50 БІЛЬЙОНІВ ДОЛ. НА ШЛЯХИ

У вівторок минулого тижня Конґрес прийняв в остаточній редакції закон про нову програму будови шляхів у З'єдинених Державах, в середу предложив його до підпису Президентові, який підписав його у п'ятницю 29 червня ц. р. Це одна з дат, що стала межовим стовпом на шляху розвитку могутньої і в усій решті світу недосяжної американської цивілізації. Докладно 33,480,000.000 дол. призначив федеральний уряд ЗДА на будову нових шляхів і поправу старих упродовж найближчих 13 років, під час яких окремі стейти складуть разом найменше дальших 15 до 16 більйонів дол. Таким чином плян розбудови американських шляхів на найближчих 13 років охоплює видатки на кругло 50 більйонів дол. — астрономічну цифру, яка є реальною вартістю, використовуваною для добра нації, в цій країні не тільки великого добробуту, але великого розмаху, великої ініціятиви, великої відваги для всякого конструктивного риску, вічного поступу, що не дозволяє, щоб час і його вимоги переганяли буденне життя американського громадянина. Число населення зростає, щораз більше людей їздить автами. Відсіль щораз більший запір на шляхах. Вже 16 місяців тому Президент заповів зголошення до Конґресу Федерального законопроєкту про будову нових шляхів. Той законопроєкт, що передбачав видаток 100 більйонів дол., викликав критику запропонованим способом фінансування його: бондами, що їх мали б закупити частинно держава, частинно стейти. Але ділові дебати над тим законопроєктом тривали далі, вигринули інші проєкти, над якими згідливо радили представники державної адміністрації і Конґресу, й у висліді маємо те велике діло, про яке тут мова.

Новий закон про розбудову шляхів прийняв в основу два принципи: 1) тісну співпрацю між федеральним урядом і стейтовою адміністрацією, і 2) гасло „як платиш, так і їдеш", себто перекинення головного тягару будови шляхів на тих, що безпосередньо користають із шляхів. Принцип, зазначений у першій точці треба так розуміти, що прийнятий тепер закон передбачає передусім пов'язування існуючих стейтових шляхів, щоб скорочувати шляхи, відтяжувати рух на головних шляхах новими бічними дорогами і таким чином творити густішу мережу шляхів. Тому в інтересі самих стейтів лежить, щоб на їхніх територіях було якнайбільше таких шляхів, які з допомогою федерального закону були б включені до загальнокрайової сіті. Стейти мають повне зрозуміння цього і тому, напр., нюйоркський стейт має призначити вже вчасною осінню цього року пів більйона дол. на розбудову шляхів на своєму терені. На пов'язування шляхів поперечками і будування т. зв. поясів чи пак шляхів, що вимикатимуть великі міста, призначається кругло 15 більйонів. На будову нових суперавтострад між великими містами різних стейтів 12.3 більйона. На будову нових шляхів внутрі стейтів — 10 більйонів. На шляхи, що влегшуватимуть доїзд із фармерських околиць до торговельних центрів, чи просто до найближчих міст і містечок із великими крамницями харчів і одягів — 6.7 більйона дол. Врешті на будову і поправу шляхів із віддалених фармерських осель до міст — 5.6 більйона. Таким чином цей новий плян розбудови американських шляхів бере під увагу всі верстви населення країни і весь терен ЗДА. Очевидно, що з уваги на найбільше скупчення авт на Сході ЗДА, східні стейти дістануть найбільше грошей.

Поданий вгорі розподіл загальної квоти кругло 50 більйонів бере під увагу цілих 13 років. Деталізований плян виготовлено на найближчі 3 роки, від 1 липня 1955 до 1 липня 1959 р. Із прийнятого тепер федерального закону мають видати в цих найближчих трьох роках докладно 4,872,400.000 дол. на будову міжстейтових шляхів. На будову „інших шляхів" (міжміських, від фармерських обширів до міст і т. п.) призначено на найближчі три роки 2,481.400.000 дол. Це тільки федеральна допомога, не враховуючи стейтових квот, призначених на ту саму ціль. Стейти обов'язані дати з отієї збірної федеральної квоти на трирічну програму 7,353,800.00 долярів — найменше половину. Таким чином у найближчих трьох роках постануть в Америці нові шляхи коштом кругло 10 більйонів долярів.

Як вже згадано, — головний тягар фінансування цієї програми перекинено на самих мотористів: вони платитимуть по одному центові податку більше на ґалоні газоліни і коло 75 центів більше на одній опоні до пасажирського авта. За опони до вантажних авт додаткові оплати будуть вищі — це посередній податок для промисловців і купців, що користуються автомобільними шляхами для транспорту своїх товарів. Але вирахувано, що однаково приватні мотористи (власники пасажирських авт), як і торговельні фірми заощадять наложений на них посередній дорожний податок, що річно винесе коло 10 дол. на авто, — кращими мостовими, що менше нищитимуть опони, і скороченням їзди, що зужитковуватиме менше газоліни. І тому загал американців не тільки не ремствує на подорожчання можливостей автомобільної льокомоції через той закон, але, навпаки, прийняв до відома цей закон з вдоволенням, із почуттям справжньої полегші, що покращають умовини на битих шляхах.

Цей дорожний закон бере під увагу обшири, на яких мешкають тепер 50 мільйонів населення. Очевидно, хоч вони користатимуть з нових шляхів безпосередньо і найбільше, то посередньо ці шляхи приноситимуть користі і решті 120 мільйонів громадян ЗДА. Проте ця користь буде не тільки з безпосереднього користування шляхами. Вона проявиться в могутньому поштовхові, що його зазнає промисл в ЗДА вже завдяки самій реалізації того дорожного закону. Згадати б, наприклад, що коли тепер будова нових шляхів в ЗДА спотребовує 67,500.000 бочок цементу, то в 1961 році спотребовуватиме 113,100.000 бочок. Каміння, гравій, пісок, асфальт, смола, лісоматеріяли, сталь, цементові рури, кам'яні плити, газолінові продукти, вибухові матеріяли — впродовж найближчих трьох років усього того треба буде при будові шляхів від 48% до 68% більше, аніж тепер. Зростуть ціни на ґрунти і доми і пожвавиться купно-продаж в цій ділянці. Теж 100.000 робітників дістане працю на „повний час", крім частинно затруднених. При нових шляхах, як гриби по дощі, поставатимуть нові підприємства, від готелів і харчівень починаючи.

Словом — новий дорожний закон — це благодать для цілої економіки країни. Одностайність, з якою голосували над остаточною редакцією того закону всі законодатці, і негайне ствердження його підписом Президента — це доказ, як уся державна верхівка ЗДА думає тими самими категоріями, що й широкі маси нації.

Любомир О. Ортинський

РЕҐЛЯМЕНТАЦІЯ СОВЄТСЬКИХ „ЗМІН"

Спостерігаючи західню реакцію на новий курс в СССР і в сателітних державах, її можна б поділити на дві категорії: Перша — це майже беззастережне з а х о п л е н н я „відлигою" і розцінювання її як познаки докорінної зміни курсу большевицької політики, отже резиґнація з плянів світової революції та бажання сяк-так ціло вийти з афери, в яку впхав СССР „безвідповідальний Сталін". Друга — це приписування теперішній Москві феноменальних здібностей в тактичній грі, заперечування змін, пояснювання їх або як неіснуючі або чистого ґатунку блефи.

На нашу думку обидва погляди скрайні з тим, що перший смертельно небезпечний, а другий спрощує справи і теж не спричиняється до скріплення протибольшевицької акції, бо не враховує наявних фактів і конечности нового стилю поборювання большевизму. Нам здається, що заініційована большевиками зміна курсу, яка сьогодні вже не може бути заперечувана, є наслідком багатьох компонент внутрішньої і зовнішньополітичної натури, для зрозуміння яких треба пригадати кілька важливих фактів.

Найважливішим буде хіба цей, що ці зміни не наступили зараз же після смерти Сталіна, спонтанно, тільки два з половиною роки після неї. Значить — про автоматизм, неконтрольованість і т. п. не може бути мови. Навпаки, вони продумані і пляновані, вони реґляментовані з точністю лікарства, приписаного рецептою лікаря. Що воно так, про це можна довідатися із найцікавішого „кримінального роману" наших часів, — тайної промови Хрущова перед делеґатами XX конґресу. Там ще навіть заповіджені дальші зміни до „відхрещування" міст включно, там говориться про конечність „поволі і в спокою" направляти деякі відхилення ери Сталіна від марксизму-ленінізму.

Другим важливим моментом є те, що Сталіна засуджується сьогодні тільки за те, що він зловживав свою владу супроти партійців, зробив з себе божка і допустив цілий ряд промахів, чи навіть злочинів, що йшли на некористь справі большевизму і світової революції. Натомість, коли йде про засадничі справи, про закріплення большевицької влади шляхом терору супроти „троцькістів, зінов'євців, правиці і буржуазних націоналістів", Сталін далі є святкований як „найсильніший марксист". Іншими словами: Сталіна засуджується за відхилення від марксизму і за персональні хиби. Сам же зміст режиму з його всіма відомими проявами є і далі акцептований, а для дальшого його успішного розвитку переводиться коректури, подиктовані часом і умовинами.

Треба прийняти як факт, що політика Сталіна своєю абсурдальністю, подиктованою його характером, могла викликати застереження в його „соратників", з ніяких інших мотивів, тільки з уваги на доцільність й успішність реалізування саме світової революції комунізму. Сталін був добрий для грубого, примітивного терору, для закріплення влади большевиків в границях СССР, для виборення большевизмові вихідних позицій для їхнього дальшого маршруту. Очевидно, вже і на тому етапі він допустився різних прогріхів (з точки погляду марксизму-ленінізму) але ще більше недописав, коли СССР вийшов з останньої війни світовою потугою, поширив свої кордони і довелось робити політику в світовому маштабі. Чи це „соратники" відразу помітили, чи щойно після дізнаних невдач — не є зараз важне.

Істотне натомість те, що вони виказались настільки еластичні і реалісти, що зуміли використати смерть Сталіна, щоб звалити на його конто відповідальність за терор внутрі країни (в ньому приймали участь, як одні з перших Хрущов і його теперішні колеґи) і цілий ряд режимових аномалій, що їх з моментів доцільности не можна було довше залишити без змін. Чудова нагода, яку теперішні майстри Кремлю використовують з подиву гідним спритом внутрі СССР, а зокрема в країнах сателітів і поза кордонами їхніх впливів.

В самому СССР „відлига" безперечно теж помітна. Є зміни, є лібералізація, але вона точнісінько така, принаймні покищо, якої собі бажає партія і уряд. Коли ж мова про сателітів, розподіл рецепт лібералізації строго виміряний на міліметри. Найбільша доза вольностей призначена полякам; потім ідуть чехи, угорці і т. д. Це, що вже вільно в своїй пресі писати полякам (для прикладу відомий лист молодого комуніста в „Новій Культурі"), є табу для чехів, є виключене в т. зв. Німецькій демократичній республіці, не зустрічається в Угорщині. Натомість, вкалькульовуючи здавна сильний середній стан в ЧСР і високий інтелектуальний рівень тамошнього робітництва, їм дозволяється творити своєрідні фракції і 15 тисяч членів КП можуть ставити свої вимоги. Знов же студентські заворушення в Братиславі й Празі (до речі, послуговувались винайнятим літаком для вдержання контакту між Братиславою й Прагою...) які навіть могли бути спонтанні, для Москви радше симпатичний деталь, що демонструє перед Заходом як далеко зайшло вже з новим курсом. Коли можна

(Закінчення на стор 5-ій)

АРҐЕНТИНСЬКА ПРЕСА ПРО ПОВОРОТЦІВ „НА РОДІНУ"

(сдо) Як ми вже повідомляли, з Арґентини, Уруґваю й Параґваю розпочався дуже інтенсивний виїзд збаламучених наших земляків „на родіну". 23 березня відплив із Буенос Айресу арґентинський пароплав „Ентреріос" із 782 репатріянтами, який повернувшись із Одеси, забрав 1-го червня чергову партію з 780 репатріянтами, а 26 червня відплила „Санта Фе" з 1.200 репатріянтами. Репортери арґентинських часописів пробували довідатися від репатріянтів, що від'їздили на „Ентеріос" 1-го червня, причини такого масового виїзду. На жаль, як повідомляють „Ля Пренса" і „Ля Крітіка", не мали вони можливости розмовитися, бо, як висловлюється „Ля Пренса", „перешкодили їм інші пасажири, що наказали репатріянтам в московській мові не запускатися в довгі розмови". Проте, репортери вспіли довідатися, що репатріянтам було „забезпечено працю й приміщення, і коли б вони через деякий час захотіли повернутися до Арґентини, то мали б тільки подбати про візу на виїзд на пашпорті, бо тепер мали тільки візу на в'їзд до СССР".

Проте, репортери мали можливість розмовитися з членами арґентинської залоги „Ентреріос", що повернулися з першої поїздки до Одеси 23 березня.

„Ля Крітіка" в числі з 15 червня в довшій статті розповіла про те, що оповідали арґентинські моряки. Отже, поперше, треба відзначити, що негайно по від'їзді з Буенос Айресу, репатріянтів було поділено на групи, контролю над якими перейняли політичні комісари, які, в першу чергу, заборонили репатріянтам розмовляти з арґентинськими моряками, членами залоги. Коли корабель мусів затриматися на три дні в Ляс Пальмас, щоб направити деякі пошкодження, репатріянти не мали права виходити з корабля на берег. Ще в Буенос Айресі совєтський амбасадор Резанов запевняв репатріянтів, що в Одесі вони будуть „тріюмфально прийняті". Натомість зустріла їх 17 квітня о год. 8,30 тільки спеціяльна комісія з 40 осіб — члени портової поліції, санітари, тощо. Новоприїжджих під наглядом поліції п е р е транспортовано на інший, менший пароплав, і потім відвезено до готелю, причому всі арґентинські документи їм відібрано. Деякі моряки довідалися пізніше, що в Одесі всіх молодих людей виділено і скеровано на Сибір, „де багато праці".

Моряки з „Ентреріос" мали дозвіл відвідати Одесу. Враження вона зробила на них дуже прикре: крамниці вбогі, люди вбрані дуже бідно. Місцеві люди негайно почали намагатися купити в моряків щось із убрання. Моряки довідалися, що робітники в Одесі працюють 12 годин денно, працюють і в неділю, але тільки 7 годин. Заробляють місячно приблизно 700 рублів. Тим часом одно вбрання коштує 1.200 рублів, пара черевиків 600, кілограм хліба — 4, масло — 20, м'ясо — 35 і т. д. За весь час їх перебування в Одесі, моряки не бачили в порті інших людей, як тільки вартових із совєтської фльоти.

„Ля Пренса" в числі з 18 червня, вертаючись до справи масового виїзду з Арґентини до СССР, присвячує їй редакційну статтю, в якій читаємо:

„Чи цей від'їзд в'яжеться зі змінами, які нібн заходять в совєтській політиці з того часу, як спадкоємці Сталіна розпочали засуджувати поведінку маршала і стягати його портрети, що перше були виставлені по найдальших закутках країни? Чи дійсно існують такі зміни? Міністер закордонних справ Франції, п. Піно, виїжджаючи з Парижу до Ню Йорку, заявив одному журналістові, що в Кремлі відбулися справжні зміни, які треба простудіювати з обережністю, але які безсумнівні. А тим часом різні совєтські громадяни — русскі, поляки, мадяри, — себто саме ті, що знаходяться поза залізною заслоною, використали першу нагоду, щоб, опинившись поза нею, попросити про політичний захист. Один із них — русский інженер, що належав до групи туристів, які знаходилися в Відні. Ще не пройшло й 24 годин, як він був у цьому місті, як він з'явився до поліції, заявляючи, що не хоче вертатися до СССР. Один польський спортовець, що знаходився в Лондоні, як член спортової екіпи цієї країни, коли мав від'їздити, сховався у своїх родичів, яких мав у Лондоні і попросив пізніше теж про політичний захист. Нарешті, один мадярський цикліст, що прибув із Будапешту до Відня, беручи участь у перегонах, повівся цілком так само, як двоє попередніх... Отже, з одного боку, маємо ми контингент арґентинців і чужинців, які проживали в нашій країні, що виїздить до СССР, вірячи обіцянкам праці, приміщення і свободи повороту, а з другого боку маємо численні випадки втечі з СССР, у спеціяльних обставинах, які використовується, щоб здезертувати, виявляючи тим самим, що в СССР зовсім не існує свободи виїзду (а значить і повороту!) для тих, хто вже раз знайшовся всередині комуністичної орбіти..."

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(25)

Володимир Янів

ДУШЕВНІ ПЕРЕЖИВАННЯ В'ЯЗНЯ В „ТЮРЕМНИХ СОНЕТАХ" І. ФРАНКА

(До питання закономірности психічних явищ)

Подібно як образу й пониження гідности уважається тюремний прохід, який Франкові насуває таки те саме порівняння до худоби, що й прийом. Річ саме у тім, що прохід має нормально задоволити внутрішнє індивідуальне бажання й має бути приємністю, а не функцією в'язничних приписів, незмінних у всіх порах року й незалежних від погоди. До цього вражає почуття особистої гідности, що прохід триває завжди точно окреслений час (годину, пів, а то й тільки чверть години!) і що він постійно відбувається під наглядом, при чому важко в дійсності інакше окреслити функцію „дозорці" чи „ключника", як те, що він „жене" в'язнів, що мусить мимовільно викликати порівняння із отарою:

„Зима чи літо, дощ чи ясна погода,
Мороз чи спека, на годину в добу
Женуть дозорці в'язнів, мов худобу
По черзі на прохід до огорода."[19]

Може нема тої ж самої ідеальної тотожности в описі Кравцева, яку ми стрічали в попередніх цитатах, але настрій є дослівно той самий; зокрема підкреслення оспалости рухів вказує на безіндивідуальність тих людських постатей, які мусять ходити тільки вколо, завжди одинцем — один за одним, завжди в однім напрямі, здебільша без слова, без шелесту, без розмови. Справжній хоровід тіней, що неминуче зійдуть у морок небуття:

„У глибі двору в'язнів горнє коло
повзе, снується кроком в'ялим, кволо —
і йдуть горою і дощі і шквирі.
. . . .
Кудись правцюють тіні тих, що в колі...
Ідуть та йдуть — тремтять у мряці ранній —
і вже в куті схиливши гола, спину, —
зіходять в нетрі мороку поволі."[20]

Нікчемна скупість простору насуває в обидвох випадках зовсім аналогічну картину: коли Франко бачить на проході тільки стільки „неба, що доглянеш з дна криниці", тоді Кравців говорить про „червоних мурів цямрини чотири".[21] До цього ж гнітючий настрій пониження, який випливає з відчуття скування волі на кожному кроці й із скупости простору, степенує надзвичайна убогість природи, а то й навіть комплетний брак будь-якої рістні; знову ж свіже повітря (чи вірніше: релятивно свіже, у порівнянню із тим, яке є в многолюдних і слабо провітрюваних келіях) втомлює контрастом і психічно — зроджуючи спогад і тугу — і чисто фізично, як це правильно схоплене у Франка:

„Дерев там тільки, що паркан з ялиці,
А зелені, що поза ним доглянеш,
. . . .
А в грудь як свіжого повітря втягнеш,
То світ закрутиться, мов у п'яниці,
І ще сумніший, безсильний станеш..."[?]

[19] „Прохід, не хлопський в полю", 105.
[20] „Сонети і строфи", 8.
[21] Ця сама тіснота простору, але інше порівняння у Янева („С. й Гр.", „Темні подвіря тюремні, давлені мурами кліті", 30.).

Наведені аналогії в описах (нервозний хід по келії, реакція на фізичне обмеження свободи рухів, прийом, прохід) арґументують в належній мірі тезу доповіді про закономірності в психічних переживаннях і реакціях в'язня; вони рівночасно ілюструють в наглядний спосіб деякі із таких типових реакцій Про інші буде мова ще далі, але покищо треба докладніше спинитися на питанні пониження особистої гідности, покористовуючися багатим в цьому відношенні матеріялом Франка.

Подібно, як при прийомі й на проході, гостро відчувають в'язні особисте пониження в зустрічі із сторожею, але особливо в моменті спеціяльної аґресивности ключників. Зокрема часто доходить прямо до зудару в часі особистої ревізії. Вже сам факт обшукування й обмацування є настільки відразливий, що в'язні спонтанно реаґують, стаються дразливі й опірні, що в свою чергу збільшує нахабність обшуку й призводить навіть до ужиття фізичної сили у відношенні до в'язня. І саме ревізія настільки дошкулила Франкові, що він про неї згадує чотири рази.[22] Чуючись спеціяльно „потоптаним, проклятим", Франко дає таку реалістичну картину причини свого настрою; описуючи детально:

„Як страж встромляє свої лапи мідні
В мою кишеню, гоботи, в послідній
Рубець одежі і в послідні шмати...
Тютюн, огонь, папір і оловець —
Ось того власть шукає так пильнєйко,
Що влізла б аж в нутро тобі, здається."

[22] Про ревізію при прийомі була мова вгорі. Особиста ревізія: „Замовкла пісня", 107-108; ревізія в келії й обшук: „Не вільно в казні", 109; Нічна ревізія: „А ледве тільки сон", 102.

ГЛЯНУЛА СПОКІЙНО...

Глянула спокійно
й ніжно посміхнулась.
Це невипадково...
Сонце і весна.
В пелюстках рожевих
місто потонуло
І в листках зелених
тоне далина.

І зірвалось слово
тихе і привітне.
Слово, як пелюстка, —
ніжне і легке.
Потягло в повітрі
теплим - теплим квітнем
І забилось серце
з радости туге.

І зомліли пальці
в молодій долоні:
Дужий,
Дужий потиск...
Мила,
дорога!..
Перебігли цвітом
вихори холодні,
І слідом за ними
пелюсток юга.

ОЛЕКС. СОРОКА.

В. Барка

„МАДОННА" РАДИША

I

В мистецтві серце здогадується про все, що оповите священною таємницею. Царює Мати Божа в невидимому світі, який для всього видимого становить сутність. Образ, втілення материнської радости, з'являється на полотнах, що стають від того найціннішими серед шедеврів. Так, само в поезії: „Неофіти" і „Марія" Шевченка — перші в скарбниці української творчости.

В нас, як і на европейському Заході, тема Мадонни була в мистецтві найкращою. Західня церква, строга щодо канонів, і в середньовіччі ще давала мистцям повну волю в зображенні Мадонни, — вони її малювали барвами несказанної чудової краси: земної і неземної. В цій темі було вічне невичерпне надхнення, аж поки не прийшла на лілейні грядки мистецтва — матеріялістична череда і все витоптала. І вже ставало чути, як радили славити в поемах не сяйво на обличчі Мадонни, коли вона колихала колиску між огниками квіток, а терпуги і політичну ґризню.

Пора вернути мистецтву його вічні теми: ті, що розкривалися в грандіозних видивах поем Вольфрама фон Ешенбаха і на полотнах Перуджіно; в циклах старо-англійських „колективних" містерій і в скульптурах Мікель-Анджело; в вітражах ґотичних соборів і фресках Софії, — або їх знову мистецтво опанує, або розбіжиться сірою мурав'їною дрібнотою в оманній „актуальності" дня.

Напевно повернеться мистецька уява до теми, що після всіх модних „оземлень" знову прибере своє небесне світло. Показник цього — „Мадонна" Радиша.

II

М. Радиш випрацьовував собі, як кожен мистець-новатор, власний стиль, і цей стиль прималежить одним тільки крилом до західнього мистецтва, але другим — до ще цілком невиявленого, надзвичайно прикметного для українців, візійного естетичного прагнення.

М. Радиш будував у малярстві новоімпресіоністичний стиль в дусі найновіших мистецьких шукань: повний несподіваного винаходу, насичений горючими тонами емоцій, підкорений своєрідному модерному геометризмові краси, в якому ряди декоративних способів вжито задля нової мети — майже символічного виявлення відчуття. Але це не символізм; тут бачимо радше не основне з котрогось світогляду, а характерний для нашого часу порив особистости, поставленої під несамовиті удари життя, — виявити відчування вищої дійсности, яка твориться десь між душею і всім світом матеріяльних подій, що його настирливо позитивісти і досі проголошують як єдино існуючий. Тут невмирущий спротив особистости, в вік трафарету, нав'язаного матеріялістичними фанатиками — ворогами загадкового, таємного, священного, неповторного, словом, того, що ні при яких умовах не вкладається в жадні рамки пояснень, а

Мирослав Радиш

розквітає, пояснень не вимагаючи, і прихиляється до людського серця. Прагнення живої нестоптаної істоти — зобразити це вічно незбагнене і прекрасне, становить надзвичайну цінність для майбутнього мистецтва.

III

В „Мадонні" Радиша є явище краси, якого відразу ми не можемо всього взяти в поле уваги; хоч воно і замкнене в композиції картини, але воно ширше, ніж ми сподівались, та ще і в незвичайному пляні. Воно празникове, воно присутнє в дивовижній барвній складності, при згодженому загальному враженні. Модерні форми набирають такої урочистости, що ми вже не зважаємо з нехіттю на стереометризм, сильно виражений в картині-видиві.

Це видиво стоїть на межі небесного і земного. не в уявно-білій однотонності привиду, в багатющому барвному поліфонізмі, з перевагою пастельно - м'якого, пелюсткового: золотисто-яснобрунатного, бархатно - жовтого з білими та блідо-рожевими тонами. Ніби вселенська хуртовина їх просипалася в незміренний простір і притьма застигла, щоб створити тло для постаті Мадонни. Рух спинився в двох прямовисних берегах, означених орнаментами. Здається це сам простір, як кольорове явище, становить фон, а крізь його серпанок проступають два храми - символи: східньо-український і західньо-український, в значенні єдности християнської віри на наших теренах. Стилізовані вогненні блиски, з яких храми піднімаються, вказують, слід гадати, на терпіння церков — переслідуваних і нищених.

Колінопреклонні, вгорі в кутках над храмами, два янголи доповнюють символічний задум: один з арфою, другий — з сопілкою, — так намальовані, що доповнюють один одного в загальній цілості двох сторін. Може це пряме алегоричне значення і не зовсім закономірно розкрите, але, принаймні, тут вказано на різне, що повинно стати в єдності. Янголи дозволяють нам уявити музику з височини неба, звідки прийшов цей містично - гарний привид Богоматері.

Храми в ранковому просіянні височіють при земній долині, до якої привид зблизився, власне, він не покидає неба, але стає до землі, щоб осяяти; зірчастий вінок німбу з довгими струнними промінчиками належить до неба, а скісний орнамент внизу, окрай плахти, стилізованої як і сам той орнамент, по-українському, — торкається тверді, сповитої в квітчасте світловиння.

От, на такому фоні — постать Богоматері, що тримає Дитя; її обличчя і обличчя Ісуса ввібрали найбільшу мистецьку увагу майстра, і тому вони творять зосередження всього змісту і краси. Несподівано, в характері сучасних уподобань, сполучені хороші кольори, що сильно і мило контрастують: жовтувато-колосковий в тонких, легенько - повитих пасмах біля скронь Богоматері, і зеленоголубий тон намітки в широкому окресленні. Тон обличчя фосфорично - срібнуватий і літуча сіробронзова тінь на одній боці його; це разом підкреслене дужою тінню під згортками намітки. Блакитні очі великі, дивляться кудись далеко: в них погляд ясновидности, що вже знає прийдешні печалі земні. Вколо обличчя гарно зоріють зірки, поставлені на стилізованому вінку, пов'язані одна з одною — посилають вони окремі промінчики, наче напнуті довгі світляні заполочинки. Одяг Мадонни зображено в манірі, що має якийсь незвичайний геометризований лад ліній: енергійних, добре згоджених при загальному колориті темнувато - золотисто - брунатного з квітковою м'якістю.

В такому кольориті — й Дитя, спеленене в Мадонни в руках. Обличчя Дитяти змалював майстер в ніжно - золотавому освітленні й оточив німбом, що його творять делікатні короткі риси сяйва, покреслені в дрібних стяжиночках в обнові, а сам обвід радіяльно розділений і сповнений також легким та тихим свіченням.

IV

Світ безмежно відкритий для нашого пізнання, а ми цього досягаємо через наш „тілесний зір" і „духовний зір", і нам дана велика радість від того пізнання. Картина всьогосвітнього твориться для нас тепер більше з матеріялу, що дає духовний зір, ніж тілесний. Тому й радість від пізнання інша: вже вона — не зовсім безпосереднє замилування, коли споглядаємо красне довколишнє.

Давно стало людство на шлях пізнання сил невидимого, що криє джерела всього, і можна сказати: інтуїція християнського світу прийшла до найсвященніших з тих джерел, а її здобутки відсвітилися в образах незрівняного поетичного чару. Тому і мудрість, провіщена в них, близька до кожного серця. Серед найлюбішого нам і найгарнішого з християнського знання про надсвітнє, приймаємо поетичний культ Мадонни.

Гайне писав про поезію, яка в символіці цього культу „процвітає і палахкотить": „незрідка в дні моєї юности захоплювала і мене ця поезія своєю безконечною привабою, таємничо - блаженною безграничністю і праганням до смерти, що поглибляло в трепет; і я колись то благоговійно мріяв про благородну Царицю Небесну, сповивав у гожі рими леґенди про її милості та благодаті, і моя перша збірка віршів має сліди цього чудового мадоннівського періоду — сліди, які з смішною турботливістю загладив у наступних виданнях".

Культ Богоматері, так особливо ревно ісповіданий українцями дає серцю незмірено більшу радість, ніж всі гарні зверху й мертві всередині плоди безнебесного матеріялістичного вчення, і сама ця радість уже інша, ніж поспіль буває в знаттях чи надіях на ліпше. Тут людина близька стає до всього, що на небі, позбуваючися своєї пустельної покинутости серед минучих речей і свого відчаю при думці про обмеженість земного круга, по скінченні якого все, здається, має погаснути вже назавжди.

Знову людство припадатиме навколюшках до стіп Мадонни в часи вогненного каяття і прагнення спокути, після понурої зневіри і виклятости, оскверненості в смертельному ворогуванні, якому немає кінця. У неї вони будуть шукати надій на чудесне оновлення. Їй дякуватимуть за порятунок для серця. Їй принесуть смиренну приготованість віддати останній віддих без нарікання, правдивий екстаз в чернечих келіях і молитви героїв на димному шляху. — Буде припадати, буде знаходити людство чудесне світло над собою. Через те кожен надхненний твір, що наближає нас до цього повного життя нашого серця, як „Мадонна" М. Радиша, повинен бути з глибокою вдячністю прийнятий.

ВИРОСТАЄ МИСТЕЦЬКА МОЛОДЬ

Справа української молоді в тутешньому середовищі не замикається самим вихованням у прив'язанні до всього українського. Цій молоді треба дати теж змогу знайти шляхи до української традиції і врости в неї. Таким безперечно засобом є наші мистецькі і музичні школи, в яких наша молодь здобуває не лише мистецьке знання, але теж пізнає основи української культури і мистецтва

Таким мистецьким осередком, який дає змогу нашій молоді пізнати і полюбити рідну культуру і рідне мистецтво є Мистецька Студія у Филаделфії під керівництвом проф. Петра Мегика. Студія працює вже повних чотири роки і ввесь цей час веде систематичне навчання в приміщенні ЗУАДКомітету ,який за повною підтримкою Президента цієї установи д-ра В. Ґалана і дав ініціятиву для зорганізування студії. Студія має під цю пору понад двадцять учнів, з яких деякі вчаться вже повних чотири роки. Висококваліфікований учительський склад Студії, де побіч проф. Мегика, викладають і вчать проф. Кивелюк, проф. Андрусів, як теж лікар д-р Голубінка (анатомія і будова людського тіла). Давніше викладали в цій Студії ще мистець Богдан Мухин і мистець Дараган (різьба). В останньому році Студія закупила літографічну машину і вводить своїх студентів у таємниці літографії. Показом діяльности Студії є річні вистави праць учнів з закінченням кожного шкільного року. Саме тепер відбулась четверта така річна вистава у просторому приміщенні нового дому Пласту при вулиці Френклін. Стіни двох заль завішані працями

Наталія Безбородько „ПОРТРЕТ ДІВЧИНИ" (Одержала нагороду Культурної Комісії при Гол. Уряді УНСоюзу).

студентів — малюнками, рисунками і графікою. Сам перегляд виставлених картин вказує на широкий плян навчання. Портрети і мертва природа, акти, рисунки з моделів, графіка. Студія пристосовує такі засоби навчання, як у великих мистецьких школах: для кожної праці Управа Студії намагається дати учням модель, хоч це і зв'язане з великими (як на обставини Студії) коштами.

Відкриття виставки праць учнів Студії у Филаделфії, що відбулось в суботу, 23 червня ц. р. і про що вже писала „Свобода", виявило, що наша громада зацікавлена існуванням і діяльністю Студії. На це відкриття прийшло багато наших громадян, не менше, як на відкриття інших „поважних" вистав, які мали місце в останніх роках у Филаделфії. Велику увагу для діяльности цієї Студії виявляє теж і Патронат, який існує при Студії, і який допомагає Управі Студії, головно у всіх господарських клопотах. У патронаті є не лише заінтересовані батьки учнів ,але теж і громадяни, як ось Впр. о. Юстин Гірняк, який щиро піклується Студією, відвідує її і цікавиться навчанням, а теж і не жаліє грошової допомоги.

Перегляд праць студентів дає прихильну оцінку для праці Студії. Деякі студенти виказали великі успіхи, а деякі експонати можна вважати зразковими. Звертають на себе увагу роботи студенток Безбородько, Лучаківської, Зелінської й інших. У них відчувається вже глибше розуміння мистецтва і відвага на своєрідний підхід. Графічні праці є доказом, скільки уваги присвячує керівництво студії для культури напису і букви, що являється таким моментом в нашому мистецтві взагалі. В теоретичному навчанні головна увага призначена на вивчення історії українського мистецтва. Це дає змогу нашій молоді пізнати здобутки української культури і мистецтва і тісніше зв'язати свою творчість з українською мисвецькою традицією.

Деякі праці студентів були відзначені, а саме праці Роксоляни Лучаківської, Христини Зелінської, Надії Безбородько і панів Кондри і Дорошенка. Нагороди уфундували наші установи і організації, такі як Український Народний Союз, ЗУАДК, чи теж Союз Українських Купців і Промисловців, що є доказом, що зорганізована громада цікавиться розвоєм нашого мистецтва, зокрема долею і вихованням нашої молоді.

Крім цього, виставка праць учнів Мистецької Студії у Филаделфії, вже четверта з ряду — це теж і подія в нашому місті. Ми маємо рідко змогу бачити виставлені наші мистецькі твори, то ж і приємно побути в мистецькій обстановці, яку створюють молоді адепти мистецтва під проводом досвідчених учителів. Труд цих повних посвяти звеличників мистецтва вартий спеціяльного признання.

Христина Зелінська „РІЗДВЯНА КАРТКА" (Одержала нагороду „Веселки" за графіку).

Т.

Вадим Лесич

СЛОВО ПРО ІВАНА ФРАНКА

Вже складали гимало поем про Івана Франка,
про поета, борця і про каменяря,
— та про те, що людиною був, що блукав
і знаходив себе, і горів і згоряв —
призабули якось.
Така доля — в сторіггях гірка —
тих усіх, кому — всесвіт скорявсь!

„Лиш хто любить, терпить,
В кім — кров живо кипить,
В кім — надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить,
А добро веселить, —
Той — цілий головік".

Ці слова і ці мислі Франкові
стали змістом людини нової.

Ось химерне життя не вгаває й прискорено
[сходить до нас
— і минає нас, сторожко йде рубежами материка,
та — із нами іде й упадає, живе поміж нами — і в нас,
і перемагає повік — людина Івана Франка.

1956

Євген Онацький

СВІТ ПОТРЕБУЄ ТЕБЕ...

Якби ти знав, як світ тебе потребує, ти б, певно, ставився інакше до свого життя. Ти б, певно, більше дорожив своїм гасом і не витрагав його на марноці. Ти б, певно, думав щохвилини, як допомогти тому світові, що так тебе потребує...

Але ти не знаєш, і я хогу допомогти тобі, щоб ти допоміг світові.

Світ знаходиться в стані глибокої тривоги і нервового напруження: щодня гасописи приносять апокаліптигні відомості про загрозу знищення від атомової бомби, або від московського божевільного жадання опанувати світ.

Світ потребує твоєї співпраці, щоб повернути людей до розуму і не давати їм опановувати себе божевільним утопістам, які голосять про рай на землі, а творять із неї пекло.

Світ потребує твоєї віри. Проповідь земного раю зроджила облудні ілюзії і підірвала віру у Бога. Світ потребує твоєї віри, як протиліку на атеїзм і на зневіру. Якщо ти дійсно віриш у Бога, виявляй свою віру з такою щирістю, яка б здатна була влити віру і в інших.

Світ потребує твоєї терпеливости. На кожному кроці вороги духового розвою світу — і твої особисті — створюють несамовиті реґі, поширюють наклепи, підривають довір'я до гідних людей. Май терпеливість ту злобну працю повільно внешкідливлювати. З терпеливістю переможеш усякі трудноші і допоможеш світові вийти на шлях правди й спокійного розвою.

Світ потребує твоєї матеріяльної допомоги. Багато гарних проєктів залишаються невиконаними за браком матеріяльних засобів: давай їх від щирого серця, і матимеш радість задоволення в и к о н аного доброго діла, і плекатимеш тим у собі погуття власної гідности. Бог любить тих, хто щиро й великодушно дає.

Світ потребує твоєї доброї волі. Коли ти випромінюєш навкруги себе добру волю, вона витворює моральну атмосферу, сприятливу громадській співпраці. Гарні думки не пропадають безслідно, вони дають гарні наслідки. Якщо ти думаєш гарно про інших, і інші думатимуть гарно про тебе. Мудрий — не надмірний і не поверховий — оптимізм — велика сила в кожному суспільстві.

Світ потребує твого щастя. Справжнє щастя полягає в незатьмареній докорами сумління ясності духа, що випромінює на все отогення в приязних усмішках, в привітних словах, в дрібних послугах, в усіх тих дрібних маленьких регах, що складають щоденне життя і творять атмосферу, в якій — якщо ти будеш щасливий — всім буде легко дихати.

Так, світ потребує тебе. І як би не погував ти себе самітним, пам'ятай, що в світі, який тебе потребує, тільки герства, еґоїстигна людина може бути самітною: хіба ж може бути самітність там, де гуємо крик про поміг?!

Д-р М. Антонович-Рудницька

ЗУСТРІЧ З МИСТЦЯМИ

Немає сумніву, що мистці належать до окремої категорії людей і до них не можна прикладати мірки та ставити вимог, як до звичайних смертних. Може вони часом здаються дивними і незрозумілими, але чи ж можна їм дивуватися?

Чи можна, напр., дивуватися, що Левицький поїхав „навколо світу"? — що Козак у Дітройті доплачує до видання „Лиса Микити", а Повстенко в Вашинґтоні видає „Золотоверхий Київ" на власний кошт? — що Дмитренко в Торонті досі не згубив надії жити в Канаді з мистецтва (sic!), а Холодний у Ню Йорку зовсім не помічає, як йому під вікнами, щотри хвилини, громом гримить надземна залізничка?.. Так мистці часом дивні й незрозумілі, але з другого боку немає на світі цікавіших людей за них, принаймні для мене.

Тому було незвичайно цікаво і приємно відвідати деяких наших малярів по дорозі між Вінніпеґом та Вашинґтоном.

Перша наша зустріч з О. Лятуринською у Міннеаполісі. У неї великодній настрій. Скрізь повно писанок власної роботи, що їх вона саме пакує для розсилання по всіх українських музеях. Ми беремося передати пакунок, призначений для музею в Шикаґо, щоб на пошті не пошкодили його крихкий та коштовний зміст.

Оксана нарікає, що не має змоги робити кераміки, бо нема де її випалювати. А керамічна праця дає їй велике задоволення і могла б дати деяку матеріяльну користь.

В Шикаґо мистців ми не зустріли, але познайомилися з сином покійного історика мистецтва Голубця, що тепер студіює малярство в місцевій мистецькій школі.

Дітройт назавжди лишиться в нашій пам'яті під знаком відвідин у Е. Козака. Після довгої їзди трамваєм в напрямі одного з передмість, безконечною, типово-нудною вулицею, ми звернули в бічну і попали зразу в інший світ: з зеленими травниками, плеканими садочками і чепурними дімками. Перед одним із них чекала на нас знайома постать у великих окулярах (відомих з автопортретів). Хата ЕКО заставлена столами і столиками повними фарб й інших малярських причандалів. Серед вітальні — величезний телевізійний апарат. Господар після своєї праці в телевізії — продовжує нею живо цікавитися. Тепер він малює фільми для молоді. Перша серія були опери. Е. Козак ілюстрував зміст, на окремих образках, що їх потім взяли на стяжку і підставили музику з даної опери. Маестро працює саме над другою серією: мітології. Це заробіткова праця. Крім того показує й інші, що ними завішені стіни; листки з букваря Вагилевича, який незабаром має вийти в його мистецькому оформленні. Образ, що був на виставі українських мистців у Торонті, а на ньому ті незрівнянні постаті й ситуації з нашого села, що їх створити може тільки безмежний дотеп Козака.

Падають в очі керамічні тарілки дуже своєрідної форми, орнаменту й кольориту. По графічно-спрощеному а разом з тим з великим декоративним чуттям вистилізуваному соняшнику пізнаємо Я. Гніздовського. Хоч маленьке відшкодування за те, що нам не вдалося познайомитися з ним самим і його працями особисто...

У Торонті моїм мистецьким чічероне був М. Дмитренко. Він втратив майже два дні показуючи мені церкву розмальовану ним самим, Балясом та Кубарським; свої праці та виставу книжної графіки, що саме відбулася перед моїм приїздом. Коли я висловила жаль, що виставка скінчилася, маестро запросив мене до свого затишного ательє і витягнувши (з-під ліжка) два великі пакунки — зреконструював цілу виставку. Якість цих графічних експонатів дуже нерівна й вони не завжди репрезентували з найкращого боку мистецьке обличчя своїх авторів. Може тому, що виставка була обмежена до дитячих видань, зокрема до графічної оздоби „Веселки". Здаючи собі з цього справу, організатори виставки хотять її поширити і доповнити і ще раз відкрити восени, що було б дуже побажаним.

Час від часу, перериваючи нашу розмову, маестро енергійно приводив до порядку денного двох своїх, досить таки сумирних, синочків. Дружина ходить на працю, а він пильнує родинного вогнища, провадить малярську школу, активізує Літературно-Мистецький Клюб, має неріегулярні замовлення і надії на краще майбутнє.

Друга надзвичайно цікава постать мистецького Торонта — Баляс. Він живе дуже далеко за містом, над самим берегом Онтерійського озера. З величезного вікна його нової (частинно власними руками збудованої) хати видно безкрає, спокійне плесо озера. Чи ж може бути краще місце для творення? Видно таки, що кожна медаля має два боки і лихо хотіло, щоб під самими вікнами маестра улаштувало собі місцеве населення публічну пляжу; внаслідок цього він хоче чим скорше звідтам тікати.

Баляс робить мозаїки... Власного винаходу техніка; страшно кропітлива робота, що вимагає великої терпеливости і завзяття; — зате вислід дійсно надзвичайно ориґінальний та ефектовний. Він безумовно належить до тих мистців, що не шукають легких і втоптаних шляхів для свого мистецького вислову.

У Ню Йорку в Літературно-Мистецькому Клюбі саме розбирали збірну виставку, бо за кілька днів вже мала відкриватися індивідуальна виставка Танасевича. При цій роботі — несподівана й радісна зустріч з гімназійним товаришем Р. Пачовським, що за ці чверть століття, що ми не бачились, встиг теж стати малярем. Вихром літав по залях усміхнений і заклопотаний С. Литвиненко — spiritus movens Літературно-Мистецького Клюбу...

На жаль, через нюйоркські віддалі й короткий час мого перебування там — я встигла відвідати тільки Холодних. Треба було дивом дивуватися, що в такій непривітній дільниці й непривітному мешканні живуть такі привітні і „теплі" Холодні. Пані Наталя якраз встигла вимити голову і набрати води в усі можливі мисочки і горщечки — бо десь тріснув водопровід і воду мають замкнути невідомо доки. — „Найгірше намилити голову і лишитися без води" — констатує господиня. Господар дуже любить воду, в якій можна ловити рибу, а не домашню, де ще чого доброго треба викупатися. По кутках: вудки та рибальське начиння. Чи не на шкоду для пензля?.. Малярські праці, що П. Холодний нам показував, поділяються на дві виразні групи. Старші — це візантинізовані ікони, може навіть їх ближче споріднення: італійське треченто. Новіші малюнки: в цікавій темперовій техніці, трактовані модерніше. Невідомо яким працям віддати перевагу, бо і ті і другі зраджують незвичайно витончений мистецький смак і щодо композиції і щодо лінії і щодо кольориту. Одно відомо: велика шкода буде для українського мистецтва, коли маестро буде забагато часу присвячувати вудкам.

Вашинґтон була остання зупинка нашої подорожі. Милий, гостинний і веселий вечір в просторій хаті Повстенків не минув без того, щоб господар показував гостям свої менш відомі роботи. Між іншим він хотів би відвідати західню Канаду, а особливо Вінніпеґ, де будуться за його плянами катедра'...

Сподіваємось, що ми зможемо незабаром привітати його там так само сердечно, як нас привітав Вашингтон.

ПЕСИМІЗМ ЛЮДМИЛИ КОВАЛЕНКО

(Розмова з письменницею)

В українському відділі „Голосу Америки" серед багатьох знайомих, я зустріла нашу відому письменницю пані Людмилу Коваленко. Поскільки, їдучи до Вашингтону, я з великим зацікавленням і насолодою дочитувала книжку її п'єс: „В часі і просторі", то зрозуміло, що мені хотілось докладніше погуторити про неї з авторкою. Від цих п'єс Людмили Коваленко в читача постає стільки спогадів з давніх і недавніх часів, поставлені в них проблеми та ідеї так і актуальні і пекучі ще й сьогодні, що я наплянувала собі низку питань, які хотіла поставити письменниці.

Коли читаєм книжку Людмили Коваленко, свідомість і думки читача переносяться в різні часи, різні історичні епохи людства, і в далекі простори від Греції до України і аж до сучасної Америки.

З особливим зацікавленням я прочитала надзвичайно оригінальний твір „Ксантіппа" (який перекладений вже на англійську мову), і в якому письменниця дуже майстерно висвітлила тип жінки великого грецького філософа Сократа. Багато літератури присвячено вченню Сократа та його надзвичайно оригінальній постаті, але як же мало написано про Сократову дружину і яку ролю вона відігравала в його житті. І саме в „Ксантіппі" Людмила Коваленко виведена її постать, не як сварливої пересічної жінки, але як образ правдивої грецької жінки, з її високими моральними чеснотами, з її поривами і притаманною грекам, любов'ю до філософії (до мудрости), з її гордим свободолюбивим духом і чаруючою не тільки фізичною, а особливо духовою красою, що була такою властивою поняттям краси греків. В деякій мірі можна знайти в образі Ксантіппи теж і деякі прикмети української жінки.

Твір „Домаха", переносить думками в іншу історичну епоху, яка зв'язана з трагічною долею українського народу, особливо з українським селянством. Постало в мене питання до письменниці, чи вона ще й тепер кладе основну надію на біологічну силу і живучість української жінки-селянки, яка завжди протиставилась процесам асиміляції, як це висвітлено в образі Домахи. В цій п'єсі образ жінки, української матері-страдниці, висвітлений на тлі жахливого періоду примусової колективізації на Україні.

Інша п'єса — „Ковальчуки" викликає питання, що думає письменниця тепер про взаємини між галичанами і „східняками" в молоді, перше кохання яких описано в цій п'єсі, героями якої галичани, які прибули на Схід, і дівчата з Наддніпрянщини.

В п'єсі „Приїхали до Америки" поданий яскравий образ з життя перших скитальців ДП в Америці. В цій п'єсі вдало відображена психологія і ментальність підсовєтської людини, яку переслідує ще страх перед „совєтами", навіть в умовинах життя вільної країни, більше того, ця людина не може себе віднайти і зразу пристосовуватись до життя, бо навіть в атмосфері повної свободи і демократії, багато з них ще мають манію переслідування і комплекс т. зв. фальшивих заподань у документах. В цій же п'єсі дуже цікаво змальовані два протилежні між собою типи американських комуністів. Зокрема процес духового переродження і політичної переорієнтації в одного американського комуніста. Також надзвичайно драматично зображена подія „кіднепінг" — викрадення бувшого совєтського інженера-фахівця, комуністичними агентами в Америці і ганґстерами. Треба тільки висловити жаль, що такі цікаві і актуальні п'єси до цього часу не були поставлені нашими театральними силами тут у ЗДА.

Друга половина книжки „В просторі і часі" — присвячена Жінці з великої літери, яка викликатиме і в чоловічої і в жіночої половини ще довгі суперечки.

Такі питання і ще різні інші проблеми обговорювала я з письменницею Людмилою Коваленко з приводу виданої недавно нею книжки „В просторі і часі". Але з моєї розмови з письменницею, я збагнула, що вона настроєна дуже песимістично.

Пані Коваленко саме довідалась, що два журнали „Нові Дні" в Канаді і „Київ" у Филаделфії, які мали були друкувати серіями її два останні романи, не можуть зробити цього, бо мусіли б збільшувати розмір журналів, а наша публіка так мало читає, що редактори журналів не можуть ризикувати збільшенням розміру і коштів!

Тому пані Коваленко настроєна досить песимістично. Вона твердить: „що, не може встоятися у культурній конкуренції та нація, що її письменники пишуть для лівої верхньої шухляди у комоді. Ми маємо тепер таке чудернацьке становище, що на одномільйонову іміґрацію в Америці тираж української книжки у 2,000 вже завеликий і промине не менш як 2 роки, поки ці дві тисячі розійдуться (або й ні). Отже, в найкращому випадку, один примірник книжки приходиться на кожні десять тисяч українців у Америці. — Порівняйте ці цифри з тією повінню нових книжок, що заливають Америку, погляньте в сабвеї і автобусах на людей, що нічого не чують і не бачать, заглибившись у книжки, і ви побачите, що ще рано нам ґоворити про культурну відсталість американців чи про нашу передовість у цьому відношенні".

— „Але можливо, що тепер, коли матеріяльне становище української іміґрації вже виправилось — пробувала я опонувати — книжки будуть поширюватись легше і швидше?

— Ні, з матеріяльними успіхами прийшли ширші і більші матеріяльні потреби. Авто, віз, холодильник і телевізія — це те, що забирає не тільки гроші, але й душу наших людей!"

— „Я думаю, що ви все таки занадто песимістично дивитесь" — не вгавала я, але п. Коваленко на все мала відповідь:

— „Ні, це не песимізм, а майже точна аналіза, на жаль. Письменники на підсовєтській Україні можуть друкуватись широко і в багатьох тисячах примірників, але вони повинні писати нудну жуйку, і те що їм наказують, щоб догодити партії і зберегти свою шкіру. А тут у нас, письменник може писати вільно — і пише. Пише з насолодою і радістю, щоб потім раптом побачити, що марно він так витрачав свої нерви і уяву: однаково, нема кому друкувати його твори. А коли хтось і витратить гроші на друкування, то мусітиме чекати повернення їх роками і роками".

— „А проте, ви ж видали книжку?"

— „Так, отут ви мене піймали! Винна і не варта жадного помилування! І писала і навіть видала! Що ж робити! Наші люди можуть не читати, але ми письменники, не можемо не писати. Це наше слабке місце і нас усі за це б'ють. Так і я: видала книжку „В часі і просторі" в Канаді, через в-во „Ми і Світ" — і то видали ми тільки 1,500 примірників, бо п. Коллинківський переконував мене, що видавати 2,000 просто безумство".

— „Отже, вам тепер спокійніше на серці?" — підбадьорюючи запитала я пані Коваленко.

— „Аж ніяк! Я маю ще два скінчені романи, маю оповідань на цілу окрему книжку, а щодо гуморесок і фейлетонів — то їх у мене за час еміґрації назбиралося стільки, що хіба буду позачати комусь із тих, що ніяк не знайдуть теми".

— „Сподіваюсь, що вам не доведеться позичати свої твори комусь, бо зможете їх видати всі" — спробувала я потішити пані Людмилу і таким бадьорим запевненням закінчити наше інтерву.

Катерина Кохно

Нарада Інституту Дослідів Волині

В неділю 10-го червня ц. р., в приміщенні УВАН у Вінніпеґу, відбулася нарада Дирекції Інституту Дослідів Волині із членом Ради ІДВ д-ром Т. Олесіюком, що прибув із Кервил, Тексас, ЗДА. В нараді брали участь: інж. М. Боровський, інж. А. Шумовський, інж. М. Бойко, аґр. І. Онуфрійчук і С. Новосад. На цих нарадах порушено справу поглиблення праці ІДВ, співпраці з іншими осередками та намічено плян на майбутнє.

Д-р Т. Олесіюк поставив тезу уважати всі Північно - Західні землі України, як Холмщину, Підляшшя, Полісся, як Велику Волинь, які за часів Волинсько-Галицької Держави творили одну цілість та історично і географічно були міцно з собою пов'язані. Лише наслідком адміністративних і політичних поділів окупантами у минулому та сучасному, землі ці штучно поділено. З цією метою появиться друком обоснования тієї тези і вишлеться на критику та доповнення нашим історикам, археологам та іншим компетентним особам.

В нарадах стверджено доцільність праці цього єдиного реґіонального інституту в ділянці дослідів північних земель України, який при дуже скупих матеріяльних засобах вже видав такі праці „Назва Волинь", „Найстарші часи на Волині", „Нарис історії Волинської землі" до 1914 р., „Український рік в народних звичаях в історичному освітленні" І том, три числа „Літопис Волині" по 128 сторінок кожне, „Наше Полісся" та документальний спомин „Від церковного престола — до Березки за дроти", два числа „Вісника" та кілька одноднівок. Цей інститут на сьогодні нараховує 36 наукових членів співробітників, 47 членів кореспондентів та сотні прихильників і передплатників публікацій.

На цих нарадах рішено звернутися з закликом до всіх уродженців згаданих земель та людей доброї волі за моральною і матеріяльною допомогою в дослідницькій праці. Обговорено проєкт видання Атласика Великої Волині, або лише карти.

Член Ради ІДВ п. д-р Т. Олесіюк тепер об'їжджає всі більші осередки українських поселенців з метою на місцях переговорити справи координації праці.

М. Бойко

ПРИПИНИЛИ ЖИТТЯ ПАЦІЄНТКИ НА ДВІ МІНУТИ

В бруклинському шпиталі лікарі оперували серце 26-річної Стенлі Фрідман і обнизили її температуру до 85-ох ступнів та тим способом припинили обіг крови впродовж двох мінут і десятьох секунд. При нормальній температурі можна припинити життя людини тільки на 60 секунд. Це була перша операція цього роду в Ню Йорку. Тепер пані Фрідман почувається дуже добре.

В. Січинський

ІВАН АЙВАЗОВСЬКИЙ

(1817-1900)

Славний маляр-мариніст, світового значення, Іван Айвазовський, був „анектований" російським мистецтвом, хоч ні своєю національністю, ні місцем народження, ні тематикою не був зв'язаний з Московщиною.

Мистець народився 17 липня 1817 року в Тоедосії в Криму у вірменській родині. Прізвище Айвазовських-вірмен відоме було в Галичині ще з XIV століття. Відомо також, що батько нашого мистця приїхав до Теодосії з Галичини.

Іван Айвазовський розпочав свою мистецьку освіту в Симферополі, згодом, з 1833 року в Академії мистецтв у Петербурзі та у французького мариніста Таннера. В 1844 році Петербурзька Академія надала І. Айвазовському звання „академіка", а в 1847 році обрано його професором Академії.

У початках своєї мистецької діяльности І. Айвазовський малював український степ, тонко відчуваючи його поезію і велич. На перший погляд, ніби одноманітний вигляд степу, грає, чи краще сказати, співає у Айвазовського великою гамою кольорів та живою різноманітністю форм. Прекрасно віддає мистець також синю далечінь обрію та глибоку блакить українського неба.

Згодом І. Айвазовський малював майже виключно море і здобув собі славу, як одного з найкращих світових маринистів. Незрівняний співець Чорного моря, І. Айвазовський прекрасно відчув поезію і стихійну велич українського моря. Спеціяльною, своєю власною, манірою мальовання хвиль і морської піни, І. Айвазовський знаменито віддавав зелену прозорість морської води, рвучий рух барашкових хвиль, синяву глибину безмежних просторів моря.

Був мистець незвичайно працьовитий і вигадливий в малюванні лише одного моря і неба, без ніяких стафажів.

Одні з найвизначніших його творів, мали назву „Всесвітній потоп", „Буря на Чорному морі", „Здобуття Карса", решта образів, властиво, не потребувала мати якоїсь назви, бо скрізь це було прекрасне Чорне море в різних порах року, часу дня, при різних погодах і різному освітленні. Вмів мистець знаменито віддати тиху поверхню зеркального моря, динаміку ворушливих хвиль, грізну силу „дев'ятого валу" і дику розбещенність моря під час смертельної бурі.

І. Айвазовський був незвичайно працьовитий і творчий. Відомий мистецтвознавець Собко нараховував 670 праць мистця. Галерія І. Айвазовського в Теодосії мала 389 його творів.

З 1865 року мистець на постійно оселився в Теодосії, де зорганізував у свойому домі „Свобідні майстерні", з яких вийшла ціла школа маринистів. Поміж ними визначалися Руфим Судковський з Очакова, Лев Лаґаріо з Теодосії, Гаврило Кондратенко, Микола Гриценко. Учнем І. Айвазовського був також славний співець української природи і краєвиду Архип Шаповал-Куїнджі (1842—1910). І Айвазовський прожив 83 роки, а згідно з його заповітом його дім з картинною ґалерією перейшов на власність міста.

Під час другої світової війни ґалерія І. Айвазовського разом з архівом були вивезені до Еревані, а по війні перевезено їх до Теодосії. Тепер, як подають совєтські джерела, картинна ґалерія складається з 10 заль, з чого 8 заль заповнені працями І. Айвазовського.

НАЙНОВІШІ ВИДАННЯ УВАН У КАНАДІ

Перед читачем нові числа серійних видань УВАН у Канаді, що їх редаґує відомий учений, професор Манітобського університету д-р Ярослав Рудницький. Невеликі об'ємом, але багаті змістом видання серій: „Slavistica", „Toponomastica" та „Літопис УВАН" дають інформації про досягнення нашої науки в ділянці слов'янознавства.

І так, у 22-ому випуску „Slavistica" маємо написану німецькою мовою працю самого ж проф. Я. Рудницького про слов'янські й індоґерманські наголосові дублети. (Slavische und indogermanische Akzentdubletten. Winnipeg 1955. „Slavistica" № 22, 43 стор). Вглиблюючись у студіювання наголосу в слов'янських мовах, автор спеціяльно досліджує наголосові дублети в мовах, що розвинули вільний та рухливий наголос. Він розрізняє два роди таких дублетів: 1) функціоналізовані наголосові дублети, в яких наголос має функційну ролю, і 2) нефункціоналізовані наголосові дублети, в яких наголос не грає ніякої функційної ролі.

На основі відповідного матеріялу з української та інших слов'янських мов, як також і індоевропейських, автор подає вперше у мовознавстві повну схему функцій наголосу в словах і в граматичних формах: а) лексикальні функції (апелятивні, апелятивно - ономастичні, ономастичні); б) граматичні функції (словотворчі, флексійні, синтаксичні). Далі автор дає пояснення причин виникання наголосових дублетів у мові взагалі, зводячи їх до таких категорій: 1) аналогічні вирівняння, 2) взаємні впливи різних наголосових систем, 3) римо - ритмічні впливи, 4) факультативні (випадкові) дублети.

Всі ці причини ведуть до постання нефункціоналізованих дублетів у мовній системі, що в історичній перспективі виявляють тенденцію заникання або переходу в катеґорію функціоналізованих дублетів.

Випуск 23-ій „Славістики" містить інавґураційну доповідь проф. В. Дж. Розе, яку він виголосив на першій річній конвенції Канадійської Асоціяції Славістів 31 травня 1955 р. в Манітобському університеті. (W. T. Rose і Cradle Days of Slavic Studies — Some Reflections. „Slavistica", № 23, Winnipeg 1955; 13 стор.). Проф. Розе, сеньйор канадійських славістів і перший почесний президент Канадійської Асоціяції Славістів, подав нарис розвитку славістичних студій у західньому світі, а зокрема в Канаді. Він звернув увагу на труднощі, що їх зустрічали професори і студенти славісти в англомовному оточенні. Причиною цього було більше зацікавлення мовами й культурою західньоевропейських народів, ніж мовами й культурою слов'янських народів, та практичний підхід до вивчення західньоевропейських мов (німецької, французької, еспанської), як таких, що спричиняються до економічного й наукового розвитку Америки. Та факт існування слов'янського іміґраційного елементу в західній гемісфері став життьовою конечністю вивчання мови й культури слов'янських народів.

Наступний, 24-ий випуск „Славістики" — це праця померлого у минулому році в Канаді мовознавця д-ра Івана Великогорського: „Слово і назва Канада" (Вінніпеґ, 1955, 15 стор), в якій наш дослідник з прикметною йому філологічною чіткістю вияснює походження назви Канади на основі джерельних студій і фактичного матеріялу.

25-ий випуск „Славістики" — це дуже цікава наукова праця В. Свободи, докторанта Оксфордського університету п. з „Слов'янська частина оксфордського гептаглота" (Вінніпеґ, 1956, 60 стор.). Тут автор опрацював українсько - латинський словник І-ої половини XVII сторіччя, який є частиною словника, написаного невідомими авторами для голляндського орієнталіста Якова Ґоліюса на Близькому Сході, мабуть, у Константинополі. Цей словник охоплює на 181 аркуші сім мов, розміщених у вертикальних шпальтах: латинську, грецьку (тогочасну), турецьку, татарську, вірменську, українську, румунську. Цей словник важливий своїм багатим як на XVII сторіччя лексичним матеріялом. Зокрема, виказано в ньому високий рівень знання української мови, окремої в тодішній Ортоманській імперії. Автор праці про цей словник філологічними арґументами довів, що назва „Slavonicae seu Russicae" в ньому відноситься не до російської, а до української мови з її прикметними макаронічними рисами XVI-XVII сторіч. Після опису цього словника і ствердження наявности в ньому української мови, мр. Свобода наводить на стор. 15-59 в двох колонках усі українські слова з гептаглота, при чому часто подає й їх латинське походження.

Опублікування цього словника — цінний вклад в українську філологію, а самий словник стоїть поруч лексиконів Л. Зизанія, П. Беринди й інших того часу.

Крім названих праць, треба ще згадати праці В. Сокульського „Українїка Канадіяна" за 1953 і 1954 рр. (Вінніпеґ, 1955) та Я. Рудницького „Славіка Канадіяна" за 1954 р. (Вінніпеґ, 1955). Обидві праці є дальшою ланкою запляннованої УВАН-ом серії біжучої бібліографії українських і слов'янських видань у Канаді. Їхнє завдання: інформувати наше суспільство про культурний доробок української зокрема та слов'янської в загальному іміґрації в Канаді.

Так само і розвідка Я. Рудницького про українську бібліотеку читальні „Просвіти" в Вінніпеґу (друге видання) є цінним дослідним документом про культурне життя нашої іміґрації в Канаді.

В загальному — понад 100 випусків праць УВАН в Німеччині та в Канаді, зокрема 25 випусків „Славістики" і 10 з ономастикою — це цінний доробок нашої науки на еміґрації.

В. Лев

Ю. Миколин

ПОВІСТЬ ПРО КИЇВ 1951 РОКУ

(Думка читача)

У нашій дотеперішній літературі на підсовєтську тематику було чимало написано про політичний терор, про терпіння і активну чи пасивну боротьбу підсовєтських українців проти червоного московського завойовника. Одного в ній бракувало — справжнього образу пересічної підсовєтської людини. Ця людина була дотепер або ідеалізована або зовсім спрощувана, створюючи в читача враження, що, діставши нагоду, ця людина включиться активно до боротьби проти режиму, який її кривдить, і до будування своєї власної української держави, бо ж хоч у підсовєтських обставинах вона і є пасивною жертвою терору, то тільки тому, що не має як і де проявити своєї активности.

Не диво, що революційне українське покоління, виховане до 1941 року поза межами СССР на такій літературі, саме так і уявляло собі цю людину, йдучи в 1941 р. до Києва, Харкова чи Дніпропетровська з гаслами українського націоналізму. Не дивно також, що, прийшовши туди і зустрівшись віч-на-віч з дійсністю, українська націоналістична молодь з західніх земель України і з еміґрації розгубилась і подекуди розчарувалась в українській підсовєтській людині, проявляючи це своє розчарування часом у надто гострій критиці, яка аж ніяк не допомагала взаємному зрозумінню.

У чому справа? Відповідь на це дає Д. Гуменна у своїй повісті - хроніці „Хрещатий Яр", у цій майстерно зображеній драмі України 1941-43 років, передусім драмі української людини тих часів. Гуменна не намагається писати в стилі сценічного героїзму, де за характеризацією героя бачиться артиста. Якщо в неї є героїзм, то це героїзм пересічної людини, неідеалізованої, а такої, якою вона була в тих часах, і якою, мабуть, вона й є тепер у Києві, Харкові чи Дніпропетровську, і не виключене, що й у Львові й Луцьку.

У повісті Гуменної можна виділити три аспекти драми Києва й України 1941-43 років. Перший — це фізичне нищення і большевиками і німцями населення і культурних та господарських надбань. Другий аспект — це здушення чоботом ґестапівця паростків гону підсовєтської України до національного самовизначення у власній державі. Врешті третій, найцікавіший і найголовніший для нас аспект — це трагічний духовий Збруч, незрозуміння між підсовєтськими українцями і тими революціонерами - націоналістами, що по слідах німецької армії прийшли в центральну Україну допомагати ставити українське національне питання.

„Хто винен у цім браку взаємного зрозуміння? На думку кінянки Мар'яни, центральної постаті повісти й, мабуть, виразника ідей і поглядів авторки, винні націоналісти, або як вона їх часто зве „українські фашисти". Вони бо принесли ідеологію національної нетерпимости, — бо ж хочуть вилучити твори Пушкіна; вони з погордою висловлюються про підсовєтських людей як „свинопасів"; вони примітивні, бо починають всю історію України від княжих варягів, тоді як та історія сягає аж ген у трипільські часи. Врешті вони „виявилися справді мрійниками і справді обмеженими. Далі одноманітної пісеньки про хоробрих звитяжців Олега і Святослава — не втнуть... А реальність, сьогоднішню Україну, вони не добачили, вона не підійшла під їх міражний ідеал і вони її просто зігнорували, а фактично перед нею скапітулювали. Побачили дійсність — і замкнулися в своїй касті" (ст. 280), а деякі з них виявилися просто звичайними спекулянтами.

Автор цієї статті був одним з тих, що в 1941 році йшли з заходу в Україну (але, на жаль, чи на особисте щастя, якщо дивитись тільки з перспективи збереження життя, туди не дійшов). Йшли тоді справді всякі люди: йшли звичайні спекулянти, йшли політичні примітиви з усякими „урядовими" призначеннями. Але врешті йшли в більшості таки ідеалісти, якщо не всі маштабу Ольжича, Сеника, Сціборського чи Олени Теліги, то все таки люди з найкращими ідеальними намірами. Сьогодні всі ті, що збереглися в живих з того походу, мусимо щиро признатися, що ми мали в той час тільки вимріяне уявлення про Україну і українську людину на схід від Збруча. Ми її ідеалізували в наших мріях і тому не дивно, що могли розчаруватись, побачивши її такою, як її тепер змальовує Гуменна.

Мар'яна має рацію називати націоналістів мрійниками. Вони були такими і тому й опинилися в Бабиному яру, воліючи вмерти по-геройському, ніж жити по-рабському. Але чи була їхня місія повною невдачею, так як це виглядало б з міркувань Мар'яни? Навіть ті скромні натяки, що розкидані по цілій повісті, вказують на те, що ні. Вони ж з'єднали до своїх рядів Багазія, ідейного молодого журналіста Нарциса Микольського, ідейну бувшу комсомолку Катрю Богданович, яка ризикує своїм життям, щоб рятувати інших, і врешті Гната Загнибіду, колишнього вчителя, який, зрозумівши, що „серед дияволів треба бути дияволом", включається з усією своєю енерґією в підпільну роботу, рятучи, що можна, перед німецьким терором. Правда, у недосвідчености вони пригорнули до себе і таких як Галина Полтавченко, що в совєтському паспорті мала „русская", відразу стала „щирою українкою", по розгромі українських установ опинилася в редакції „Последних Новостей", виробляючи водночас фольксдойчерські документи, бо ж її бабуня була правдива німка, а дядя в Ляйпціґу фабрику має. Але такі помилки завжди можливі, особливо на початках.

З позитивних постатей повісти, що не зв'язані з націоналістами, звертають на себе увагу лише невтомна діячка старого виховання, мати згадуваної Катрусі Богданович, Марія Павлівна і Максим, але вони якоїсь нехоті до націоналістів ніде не виявляють. Можна ще згадати як позитивних молодого, але розчарованого життям Олега і письменника Павла Вадьору, колишнього ідейного комсомольця, який, відбувши заслання в Сибірі, ставиться до всього скептично. Однак, ні один, ні другий, хоч і критикують націоналістів, самі не вміють ані дати, ані створити щось кращого від того, що принесли „фашисти". Можна співчувати їх особистій драмі, але аж ніяк не можна уявити їх провідниками нового покоління, що бореться за волю нації.

На окрему увагу заслуговує режисер Віктор Прудиус, який початково захоплений націоналізмом і мріє про те „як би так того Авеніра, та цього Кандибу, та тих, що в Сибіру, на Колимі, в Соловках, та тих, що піднevільно до Уфи виїхали, та цю блискучу Олену (Телігу — Ю. М.), — які чудеса зробили б вони всі разом тут у Києві!" Але і він перед поворотом большевиків заломлюється під впливом фіктивної мрії про широкі можливості праці в межах імперії.

Щож собою уявляє решта персонажів? За Мар'яною, виходило б, що націоналісти винні, що не здобули собі їх симпатій. Чи справді? Ось Мирон, Льоля і Женя Березольські, які при відступі большевиків чекають на прихід української влади, але на всякий випадок, закопують свої партійні, комсомольські і профспілкові квитки, бо „шкода рвати, може ще колись на щось здасться". А коли вже очевидним стає поворот большевиків, вони перетворюються в „русскіх" і, як заявляє Льоля, „хоть я по паспорту і значусь українка, но воспітана в русском духє. А украінцев —нєнавіжу".

Ось Семен Кучерявий, без сумніву українець з переконань, але вдачею „звичайний лояльний обиватель, в якому при всякій владі досить добре, аби він тільки встигав працювати".

Ось Мурзиченко, тип Галини Полтавченко. Ось Помазанов, колишній „активіст, технік випікання хліба", що вирішив перебути скрутний час німецької окупації в рясі священика на селі, при тому не використовуючи час для ліквідації української церкви.

А поза тим маса таких же обивателів, для яких, очевидно, націоналістичні кличі чужі й незрозумілі і які самі також не здібні до чогось творчого.. Десь ще живе група чесних і ідейних працівників науки, але й вони поза своєю наукою, музейництвом тощо, практичними питаннями громадського життя не цікавляться.

Правда, не згадали ми ще Мар'яни. В її очах націоналісти — мрійники. По суті вона ж сама ще більш непрактичний мрійник і навіть дивак, більше як екзальтована пані Наталя, що приїхала з Оленою Телігою. Аж ніяк не можна погодитися з її історичною концепцією орієнтації на „химера-смерда" в противагу до критикованої нею ідеалізації націоналістами „звитяжців Олега і Святослава". А вже очевидним стає, що їй не подорозі з націоналістами, коли в її очах ідеї комунізму „ясні і світлі, милі Мар'яні", от тільки большевицька практика, мовляв, їх гасить. „Кожну систему, і найкращу, можна сплюжити, як от радянську", міркує Мар'яна, хоч тітоїзм і популярний тепер у західньому світі, але чи має Україна і українська еміґрація орієнтуватися на нього? Думаємо, що аж ніяк. Взагалі Мар'яна — „громадянка тисячоліть", „майбутня громадянка всесвіту", і для неї ідеалізована націоналістами Україна — це хохландія; для неї це — „вчорашнє, старе". І от, блукаючи в своєму світі уявних ідей „тисячоліть", Мар'яна не знаходить для себе місця для праці в існуючій дійсності, чи то з націоналістами, чи навіть без них, як от, напр., Марія Павлівна. Варто тут відмітити одну деталь: на протязі цілої повісти ані для Мар'яни, ані для інших дійових осіб питання релігії й відродженої української Церкви, наче взагалі не існує. Релігія — це тільки для бабусь, селян — і спекулянтів Помазанових.

Ось така дійсність, в якій зустрічаються два українські світи з двох боків духового Збруча. З одного боку групка мрійників - ідеалістів, з другого — така ж групка ідейних людей дії і велика маса міщан-обивателів. Чи має рацію Мар'яна, кажучи, що націоналісти скапітулювали перед дійсністю? Сама повість частинно заперечує це доказами синтези групи ідейних з одного боку Збруча з групою „мрійників" з другого, Багазія з Ольжичем, Катрі Богданович з Оленою Телігою. Питання ж того, чи групка мрійників - націоналістів була б скапітулювала перед масою обивателів і „громадян тисячоліть", чи теж було б сталося навпаки, так і залишилось невирішене. Ліквідація німцями Теліги, Рогача і інших, розгром українського життя і врешті поворот большевиків не дали часу на вирішення цього питання. З цього однак, що пише Шольмер у своїй „Воркуті", можна робити висновок, що місія „мрійників"-націоналістів у Києві і взагалі в Україні в 1941 р. не була аж так засуджена на невдачу, як це виглядало б з повісти Гуменної.

Взагалі повість Гуменної повинен прочитати і перестудіювати кожний, хто хоче бачити Україну не такою, якою він її собі уявляє в мріях, а такою, як вона є в дійсності, в якій мусимо бути приготованими зустріти не тільки ідейних борців, але й обивателів, міщан і знуджених життям та спантеличених вихованням.

З НОВИХ ЖУРНАЛІВ

- **Київ.** Журнал літератури, науки, мистецтва, критики і суспільного життя. Ч. 2 (35), Рік VII. Березень-квітень, 1956, ст. 49-96.
- **Віра й Культура.** Місячник української богословської думки й культури. Рік XIX. ч. 7 (31). Травень 1956, Вінніпеґ, 1956, ст. 32.
- **Український Місіонар в Бразилії.** Релігійно - суспільний місячник. Рік XXI, ч. 4, квітень 1956, Прудентопіль, 1956, ст. 16.
- **Вісті Українських Інженерів.** Рік VII, ч. 2 (47), березень-квітень 1956, Ню Йорк 1956, ст. 21-40.
- **Тиждень Юного Суміввця.** 22-29 квітня 1956. Видав Крайовий Комітет Спілки Української Молоді в Канаді. Торонто, 1956, ст. 30.
- **Вісник.** Суспільно-політичний місячник. Рік X, ч. 4 (90), квітень 1956, ст. 32.
- **Готуйсь.** Журнал пластового новацтва. Ч. 3 (23), березень 1056, Ню Йорк, 1956, ст. 16.
- **Готуйсь.** Журнал пластового новацтва, ч. 4 (24), квітень 1956, Ню Йорк, 1956, ст. 16.
- **Життя і Церква.** Орган української православної думки. Ню Йорк, 1956, ст. 15, ч. 3.
- **Сурмач.** Журнал Об'єднання бувших Вояків Українців в Великій Британії. Рік I, ч. 5, грудень 1955, Лондон, 1955, ст. 40.
- **Сурмач.** Орган Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії. Рік II, ч. 1-2 (6-7), березень-травень 1956. Лондон, 1956, ст: 56.
- **Бюлетень.** Ч. 18. Український Національно - Державний Союз (УНДС) в США. Ню Йорк, 1956, ст. 22 (Циклостиль).
- **Пороги.** Література. Культура. Мистецтво. Наука. Рік VII. ч. 64-65. Січень-лютий 1956, Буєнос Айрес, 1956, ст. 32.
- **Лікарський Вісник.** Рік III. ч. 1 (5), травень, 1956. Ню Йорк, 1956, ст. 60.
- **Учительське Слово.** Орган Об'єднання Українських Педагогів у Канаді, ч. 5/6, травень 1956 р. Рік 1956, Торонто, 1956, ст. 16 (Циклостиль).
- **Вісник.** Суспільно - політичний місячник. Рік X, ч. 5 (91), травень 1956, Ню Йорк, 1956, ст. 32.
- **Українське Православне Слово.** Рік VII, ч. 6, червень 1956, Савт Бавнд Брук, Н. Дж., 1956, ст. 24.
- **Вістник.** Український релігійний двотижневик. Рік 33, ч. 11 (1015). Вінніпеґ, 1956, ст. 16.
- **Світло.** Католицький журнал для українського народу. Рік XIX, ч. 6 (402), червень 1956, Торонто, 1956, ст. 48.
- **Ми і Світ.** Український магазин. Рік 7, ч. 26, червень 1956, Торонто, 1956, ст. 48.
- **Місіонар.** Урядовий орган Апостольства Молитви і Братства Найсвятіших Тайн. Рік XI, ч. 6, червень 1956, Филаделфія, 1956, ст. 161-192.
- **Самостійна Україна.** Рік VIII, ч. 12-13 (90-91), березень-квітень 1956. Шикаґо, Ню Йорк, Ст. Пол, 1956, ст. 20.
- **Рідна Церква.** Орган Української Православної Думки. Рік V, ч. 23. Великдень 1956. Мюнхен, 1956, ст. 16.
- **Свобода.** Орган Центрального Объединения Послевоенных Емигрантов из СССР. Ч. 4. Май 1956. Мюнхен, 1956, ст. 32.
- **Most.** Stvrtrocnik pre slovensku kulturu. Spolok Slovenskych Spisovatelov a Umelcov. Клівленд, 1956, рік 3, ч. 3, 1956, ст. 48.
- **Oriente Europeo.** Revista Trimestral del Sentro de Estudios Orientales. Рік VI, 21, січень-березень 1956, Мадрид, 1956, ст. 102.
- **Bulletin.** Institute for the Study of the USSR. Рік III, ч. 4, квітень 1956. Мюнхен, 1956, ст. 64.
- **Belorussian Review.** Institute for the Study of the USSR. Ч. 2. Мюнхен, 1956, ст. 146.
- **Bulletin.** Institute for the Study of the USSR. Мюнхен, 1956, ст. 52+20. Рік III, ч. 5, травень 1956.

БІБЛІОГРАФІЯ

ЗБІРНИКИ

- **Симон Петлюра.** Статті, листи, документи. Центральний Комітет вшанування пам'яти Симона Петлюри в Америці. Видано Українською Вільною Академією Наук у США. Ню Йорк, 1956, ст. 480. Обкладинка і портрет: Петро Холодний.
- **Українська душа.** (Є. Онацький, О. Кульчицький, Б. Цимбалістий, М. Шлемкевич, В. Дорошенко). Проблеми, книжка І. В-во „Ключі". Ню Йорк, Торонто. 1956, ст. 64. Надпис і знак: С. Гординський.
- **Бюлетень.** Матеріяли IV-ої Наукової Конференції НТШ — Торонто. Наукове Товариство ім. Шевченка — Торонто, Канада. Ч. 1 (4), грудень 1953. Торонто, Онт., Канада. 1953, ст. 164.
- **Збірник матеріялів V-ої Наукової Конференції НТШ** — Торонто. Наукове Товариство ім. Шевченка — Торонто, Канада. Ч. 1 (5), грудень 1954. Торонто, 1954, ст. 192.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

- **Євген Онацький. Завзяття чи спокуса самовиправдання.** Нариси з суспільного життя. Видання Першої Української Друкарні у Франції. Париж, 1956, стор. 207.
- **Християнський синдикалізм.** Конференція Християнських Синдикатів Бельгії. Накладом Спілки Українських Робітників у Бельгії, Брюссель, 1956, ст. 73. (Циклостиль). — Це є переклад з бельгійського „Синдикального Катехизму" з доповненнями й знімками Ярослава Пришляка.

ІСТОРІЯ І СПОГАДИ

- **Григор Лужницький. 1000-ліття християнства в Україні.** Доповідь виголошена в Гемтремку, Мишиґен, в 1955 році. Филаделфія, 1956, ст. 16.
- **Степан Шах. Львів — місто мосї молодости.** (Спомин, присвячений Тіням забутих львов'ян). Частина І і ІІ. Видавництво „Християнський Голос" Мюнхен, 1955, ст. 270.
- **Н. Недасек. Большевизм в революционном движении Белоруссии. Введение в историю большевизма в Белоруссии.** Институт по изучению СССР. Исследования и материалы (Серия І-я, Вып. 25). Мюнхен, 1956. Стор. 151.
- **Вячеслав П. Артемьев. Режим и охрана исправительно-трудовых лагерей МВД.** Институт по изучению СССР. Исследования и материалы (Серия І-я, Вып. 26). Мюнхен, 1956. Стор. 320.
- **Г. Ахминов. Объективное сопротивление в СССР.** Институт по изучению СССР. Мюнхен, 1956, ст. 104. (Циклостиль).
- **Проф. д-р А. Билимович. Советская кооперация после второй мировой войны.** Институт по изучению СССР. Исследования и материялы, Серия ІІ, Но. 40. Мюнхен, 1956, стор. 128.

ПОЕЗІЇ

- **Микола Горішний. Шляхом** пісень. Вірші. Джерзі Сіті, Н. Дж. 1956, ст. 38.
- **Олесь Верхівський. На дорозі життя** (Вірші). Клівленд 1956, стор. 93.

КАТАЛОГИ

- **Biblioteca Nacional. Exposicion de la Obra Impresa Ucraniana en el Extranjero 1945-1955. Catalogo. Redactado por el Dr. Dmytro Buchynskyj.** Direction General de Archivos y Bibliotecas. Madrid, 1956. pp. 205. (Каталог виставки українських видань у Мадриді).
- **Институт по изучению СССР. Списки новых поступлений Библиотеки Института. Но. 23.** Февраль 1956. Мюнхен, 1956, стор. 15.

Остап Тарнавський

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ

(1)

Стародавній наш город Львів постав у боротьбі під час походів татарських орд на захід і в постійній боротьбі зростав. Тривалий натиск на це наше історичне місто, що лежить на перехресті доріг з заходу на схід, і з півночі на південь, з усіх сторін та й ворожі зазіхання на нього змусили українське населення Львова вести перманентну боротьбу не лише за свій добробут і національне обличчя свого міста, але й за його культурне обличчя.

І цю боротьбу розгортають львов'яни разом із подувом „Весни народів", коли то теж і галицькі українці почали відстоювати віковічні права в усіх ділянках народного життя.

Тоді то — в час, коли відроджувались народи, почалася боротьба галицьких українців за свій рідний театр, ведена водночас із змаганнями за українську мову, культуру і літературу. Ця боротьба за український театр характеризується у нас не лише змаганням за національне обличчя театру чи за стиль театру, але за найбільш підставові атрибути театральної діяльности: за саму сцену, за саме приміщення театру — і триває цілі десятиліття. Це і є притаманна — здається — лише нашому народові затяжна боротьба не лише за культурні височини, але за найбільш підставові і примітивні речі, які звичайно даються кожному, лише нам треба їх важко виборювати.

Початки українського театру у Львові можна нав'язати до вистав питомців Духовної Семінарії за ректора Г. Яхимовича в роках 1837-41. Ці наші питомці виставили „Українське весілля" Рудольфа Моха. Це вказує, що початки театру у Львові були українські, бо перша вистава театру Скарбка має дату 28 березня 1842 року. Але і у випадку з театром Скарбка не обійшлось без українського вкладу. Бо основником і першим директором польського постійного театру у Львові був українець родом із Куткора, Перемишлянського повіту Ян Камінський — драматичний письменник, який написав або переробив для сцени більше вісімдесяти п'єс. Датою, яка започатковує українське театральне мистецтво у Львові є рік 1848 — славний рік Весни Народів у всій Европі. Тоді то з нагоди З'їзду українських учених у Львові о. Іван Озаркевич з Коломиї виставив у галицькій столиці „Наталку Полтавку" Котляревського у власній перерібці під назвою: „Дівка на відданні або на милування нема силування".

Ця вистава прискорила кристалізацію думки, яку висунуло загальне культурне відродження українського населення, про побудову українського Народного Дому у Львові з окремим приміщенням для театру. Мотором цієї ідеї на форумі Головної Руської Ради був о. Лев Трещаківський вже в 1949 році та й той же рік починає затяжну боротьбу за український театр у Львові як серед свого власного громадянства, так теж із чужими й урядовими чинниками.

У своїх змаганнях Трещаківський дістав піддержку передового патріотичного громадянства. Юліян Лаврівський уже ясно заговорив про український театр і в році 1861 присвятив цій темі велику статтю в часописі „Слово" під назвою: „Проєкт до заведення українського театру у Львові". Цей наш визначний діяч уважав театр „чинником для закріплення і піднесення національних почувань у народі" та ще й пропонував у питаннях репертуару зв'язатись із східніми нашими теренами. Великим прихильником театру був згаданий уже ректор Духовної Семінарії і пізніший галицький митрополит Григорій Яхимович. Справою театру зайнялась „Українська Бесіда" у Львові й утворила спеціяльний „Театральний Виділ" для цього діла. Почалась загальна збірка і фонди стали обильно напливати, та й справа театру наближалась до реалізації.

На 1864 рік припадає святкове відкриття українського театру у Львові. Вже 9 січня того ж року складено умову із запрошенням із Житомира режисером і актором Омеляном Бачинським, а 8 лютого „Бесіда" подала прохання про дозвіл відкрити український театр у Львові. Після деяких перипетій (головно через цісарський привілей із 1842 року, що віддавав усі вистави у Львові на протяг 50 років графові Скарбекові) і виплати окупу німецькому театрові намісник Галичини Менсдорф дав дозвіл українському театрові на 40 вистав у 1864 році.

Врешті 22 березня 1864 року прийшов поліційний дозвіл на виставу такого змісту:

Nr. 6445. Auf Grund des hohen Statthalterei-Praesidial-Dekretes vom 18. Maerz, Z. 3900/Pr. wird dem ruthenischen Theater-Comitee die Bewilligung erteilt, auf der im Nationalhause zu eroeffnenden ruthenischen Buehne zur Auffuehrung zu bringen "Marusia" Melodrama Hrehoria Osnowianenka. K. K. Polizeidirektion, Lemberg, den 22 Maerz 1864.

Для театру підготовлено залю в „Народному Домі". Зроблено вісім канап для перших сиджень, 40 лавок і дві балюстради. Декоратор польської сцени Польман виконав декорації, диригент польського театру Ляйбольд-Шмацяжинський підготовив оркестру. Бачинський із своєю дружиною підучили акторський ансамбль. Політично-технічна комісія признала залю „Народного Дому" за відповідну для вистав. Комітет призначив безплатні місця для директора поліції, для старшин міської команди, для політичного комісара, для міського лікаря, як теж для преси.

І так прийшов день святкового відкриття українського театру у Львові 29 березня 1864 р. Режисер Бачинський вибрав для цього „Марусю" — оригінальну мелодраму в 3-ох діях, написану Олександром Голембійовським на основі одноіменної повісти Григорія Квітки-Основ'яненка з музикою В. Кв'ятковського — директора оркестри Волинського дворянського театру.

Ця перша вистава українського театру була подією не абиякої ваги. Ранком відправлено торжественну Богослужбу в Успенській церкві. На саму виставу прийшло багато достойників, а навіть сам губернатор Менсдорф. Вистава дістала похвальні голоси в усій пресі. Наш театр зробив гарний початок й уже в першому сезоні, виставляючи 22 п'єси, між ними „Наталку Полтавку", „Сватання на Гончарівці", „Москаля-чарівника", „Назара Стодолю", „Верховинці" й інші. Наші діячі сподівались від театру „нової ери", розвитку „національних сил і цінностей народного українського духа у приспаній віками галицькій землі".

Український театр після вистав у Львові почав турне по цілій країні, відвідав Станиславів і Коломию, побував на Буковині, згодом переїхав на захід до Самбора, а далі до Перемишля, де в залі „Під Провидінням" дав аж двадцять вистав.

І справді наш театр розворушив галицьку землю. У зв'язку з театром вийшла справа унормування українського правопису та й узагалі мови, почалось теж літературне пожвавлення, головно наслідком проголошення конкурсу на український драматичний твір. Теж і неукраїнські театри в Галичині вставили тепер у свій репертуар українські п'єси, завелись також утраквістичні театри.

Це пробудження всього українського життя в Галичині привело теж до розподілу нашої громади у цій частині нашої землі на дві групи: національну і москвофільську. Ця внутрішня боротьба коштувала багато часу й енергії, але у висліді дала перемогу українському національному рухові.

З цією перемогою зв'язане теж відродження українського театру у Львові за дирекції Теофілі Романович-Рожанковської в роках 1874—1880. На її запрошення прибув до Галичини „батько українського театру" Марко Кропивницький, який показав тут досягнення українського театрального мистецтва.

В той час наш театр користувався — крім „Народного Дому" — ще й залею в посуїтському городі, як теж дав кілька вистав у залі польського театру, який приміщувався в будинку Скарбека.

(Далі буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Пітсбург, Па.

В поклоні Героям.

Конгресмени Ел. П. Голленд і Дж. Фултон — учасники Академії в честь Петлюри, Коновальця, і Чупринки.

27 травня 1956 р. в Питсбурґу був днем підсумків підготовчої роботи Громадського Комітету для відзначення 30-ти ліття з дня трагічної смерти Голови Директорії УНР і Головного Отамана Військ сл., п. Симона Петлюри, 18-ти ліття з дня трагічної смерти Командира Корпусу Січових Стрільців, Команданта УВО і Голови Проводу ОУН сл. п. полковника Евгена Коновальця, та 6-ої річниці з дня геройської смерти сл. п. генер., хор Тараса Чупринки — Голови Проводу ОУН на Українських Землях, Голови Генерального Секретаріяту УГВР та Головного Команданта УПА.

Громадський Комітет, який повстав за ініціятивою 21-го Відділу ООЧСУ в Питсбурґу, в склад якого увійшли представники всіх активно діючих громадських є політичних Організацій м. Питсбурґу, і який очолили заслужені громадяни, як пан М. Майнош і пані М. Малевич, призначив день 27-го травня ц. р. як день Поклону пам'яті Героїв.

Після Богослужень в обох українських церквах були відправлені Панахиди за душі Борців за Волю України. Цього ж дня о год. 3-ій по полудні в просторій Литовській Залі відбулася Урочиста Академія, присвячена пам'яті Героям.

На Академію прибули запрошені Громадським Комітетом: конґресмени Голленд і Фультон та представник словаків п. Мих. Береш.

Хоч були несприятливі атмосферичні умовини, простора Литовська заля була виповнена Громадянством.

Урочисту Академію започаткував гостинний виступ духової оркестри Осередку СУМА із Клівленду під диригентурою проф. Р. Лесика, яка виконала Американський і Український Національні Гимни. В імені Громадського Комітету Академію відкрив пан Мих. Майнош — голова Громадського Комітету. Кінчаючи своє вступне слово, пан Мих. Майнош просив присутніх вшанувати пам'ять Героїв повстанням з місць і хвилинною мовчанкою. В час мовчанки на сцену піднімаються делеґації від Укр. Установ і Організацій та складають вінки біля постументів трьох Великих Синів України: Відділ Союзу Українок Америки, Рідної Школи, Відділу ООЧСУ, і Відділу 147-го Укр. Нар. Помочі. Голова Громадського Комітету передав ведення дальшої програми панові Т. Конецькому.

Головну доповідь англійською мовою виголосив головний радний Укр. Нар. Помочі адвокат і правний дорадник Іван Демер — Демкович із Клівленду. В своїй доповіді адвокат Демер, що є уродженцем Америки, підкреслив ті помилки, які були зроблені антантою в часі Українських Визвольних Змагань, яка дала моральну і матеріяльну підтримку московській білоґвардійщині. — Денікіну і Врангелю, які з метою аґресії йшли на Україну, яка була єдиним забором проти московської комуністичної експансії на Західню Европу. Він також ствердив, що такі помилки були зроблені Алілянтами під час другої світової війни та після її закінчення, не давши відповідної підтримки УПА, яка боролася не лише за свободу українського народу але і за свободу всіх народів, які томляться в московському червоному царстві. Твердження п. Демера викликали зацікавлення у конґресменів.

З черги голова Громадського Комітету п. Мих. Майнош представив зібраній Громаді присутніх конґресменів, п. Голленда і пана Фультона та попросив їх до слова. Обидва конґресмени співчували українцям у втраті цих визначних Синів України, та висловили своє впевнення, що волю, за якою тужить і за яку бореться український нарід, він її нарешті здобуде. Від поневолених Москвою народів представник словаків п. Михайло Береш, англійською і словацькою мовами підкреслив спільність боротьби українців і словаків проти комуністичної окупації і висловив переконання, що ця боротьба доведе до визволення України і Словаччини з московського комуністичного ярма. Доповідь українською мовою на тему: „Петлюра — Коновалець" виголосив п. Володимир Мазур, урядовець Головної Канцелярії УНПомочі. Доповідь на тему „Генерал-хор. Тарас Чупринка" виголосив учасник Рейдуючих частин УПА п. Тарас Бурий із Клівленду. Всі доповіді були переплітувані мистецькими виступами а це: духової оркестри Осередку СУМА із Клівленду під диригентурою п. Ізидора Луковського. По мистецьки продеклямувала пані Софія Бура з Клівленду вірш, присвячений Героям, яка одержала признання всіх присутніх. Панна Люба Баран продеклямувала вірш „Тим, що впали". Діти Рідної Школи панни Мельничук, Гуменецька та Гірна дали спільну решитацію.

Свято Героїв в Питсбурґу випало величаво. Громадський Комітет з повною совістю виконав свої обов'язки, які він взяв на себе, щоб віддати поклін Героям, які впали в боротьбі за Українську Державність.

М. Л-ний.

Филаделфія, Па.

Нова мільйонова українська господарська установа.

23-го червня відбулись піврічні збори Українського Будівельно - позичкового Товариства у Филаделфії — єдиної в цьому місті української банкової установи, яка виказує великий ріст і набирає щораз більшого значення в цій нашій громаді.

Під час тих зборів члени і прилвні громадяни довідались із звітів, що Українське Будівельно - позичкове Товариство у Филаделфії мало обороту в останньому півріччі понад 900,000 долярів та й інвестувало на позички на закупно домів, фарм і підприємств для українських громадян понад 450,000 долярів. Видатки на адміністрацію дуже низькі, бо не переходять ½% оборотового капіталу, що вказує, що ця установа кермується громадською відповідальністю. У перших шести місяцях цього року сталась велика подія в житті цієї фінансової установи, а саме Українське Будівельно - позичкове Товариство стало членом Федерального Банку (Федерал Гом Лони Банк) і це єдина банкова установа в цілій нашій окрузі, яка у всіх урядових звідомленнях подана, як українська установа.

Під час нарад Екзекутиви Товариства з містоголовою Федерал Гом Лони Банку, що відбулась 15-го травня у Филаделфії, провідник цієї федеральної установи заявив, що Українське Будівельно - позичкове Товариство є на першому місці між усіма членами Федерального Позичкового Банку нашої округи під оглядом відсоткового зросту Товариства в капіталі, збільшення запасового фонду, та й рівночасно стоїть на першому місці з уваги на найнижчі адміністраційні витрати.

„Неодна фінансова установа з багато більшим майном була б вдоволена, коли б могла виказатись таким фінансовим звітом, як Ваша організація" — сказав містоголова Федерального Банку.

Якщо чужа людина такої високої думки пра нашу фінансову установу, тоді треба було б сподіватись, що свої люди ще більше горді нею і всі будуть горнутись до неї, щоб допомогти їй ще більше вирости, і поставити її високо у господарському житті. На жаль, воно ще так не є. Як виходить із звітування про членство у Товаристві, Українське Будівельно - Позичкове Товариство має лише 1,400 вкладчиків, а видано морґеджів на суму посад 1,100,000 дол., для 275 аплікантів.

Коли зважити, що у Филаделфії є щонайменше 10,000 повнолітніх українських громадян, з власників домів, які мають морґеджі, щонайменше 4,000, тоді стане ясним, що наша установа має великі вигляди на розвій, якщо б бодай половина з заінтересованих у фінансах прийшла полагодити ці фінансові справи в нашому Українському Будівельно - позичковому Товаристві. Тоді наша банкова установа зросла б десятикратно і з одномільйонової установи стала б десятимільйоновою.

Українське Будівельно-позичкове Товариство плянує купити власний будинок, бо приміщення в Домі Горожан при вулиці Френклін 2847, де приміщена канцелярія Товариства кожної п'ятниці вечером, коли є урядові години, переповнена вкладчиками, нашими свідомими громадянами, які, не зважаючи на невигоди тісного приміщення, тримаються своєї установи і помагають в її рості. Це ті наші свідомі громадяни і є творцями нашої банкової установи, яка вже є мільйоновою і має перед собою майбутнє.

В чому значення і конечність існування цієї нашої банкової установи, — подамо в наступній статейті.

В. Г.

Рачестер, Н. Й.

Вечір Ірин.

19 травня 1956 р. відбулась у приміщенні „Самопомочі" симпатична імпреза т. зв. чайний вечір Ірин.

Запрошення голосило, що вечір відбудеться з різноманітною програмою. О 7 годині вечора гарно прибрана заля заповнилась гостями. Гостей симпатично вітали Ірини, а заставлені столи з прекрасним печивом, ділом рук самих Ірин, манили до себе. Організація цього вечора було в руках п. Ірини Крамарчук. Вона згуртувала біля себе аж дванадцять Ірин. Там бачили ми пані Ірини: Вергун, Вирсту, Витковицьку, Гафткович, Гошовську, Костинюк, Крамарчук (Любу) — Ірину Німців, Остапюк, Руснак, Твердохліб і Шміґель.

Попросивши гостей зайняти місця, Ірини й самі засіли до стола. Пані Ірина Крамарчук привітала теплим словом гостей, зазначаючи, що Ірини без різниці партій та календарів святкують сьогодні „гейби" свої іменини. Після цього п. Ірина Гошовська віддеклямувала уривок із поеми О. Олеся „На зелених горах". Своєю гарною деклямацією перенесла присутніх у нашу чарівну Гуцульщину.

Пані Люба Ірина Німців прекрасно відспівала три пісні у супроводі фортепіяну п. Ірини Костинюк, а саме: „Цвітка дрібная", „Гуцульська пісня" і „Ой не світи місяченьку".. Д-р К. Годованець, хоч не Іриней, а голова допомогового комітету НТШ, Сарсель, зложив сердечні побажання Іринам з нагоди їх іменин. Нав'язуючи до грецької мітології, зазвачив, що Ірина тотожне ім'я з назвою дочки Зевеса, що була богинею миру. Він вдячний Іринам за цю вдалу імпрезу та просив, щоб на майбутнє влаштовувано більше і частіше того роду імпрези.

На закінчення п. Крамарчук з'ясувала істотну ціль імпрези: конечність підтримки НТШ, Сарсель, нашої твердині вільної науки. Імпрезу закінчили Ірини піснею: На Сарсель ви відгукніться, на Сарсель ви дайте нам, на Сарсель ви не відкажіться, тоді слава буде нам."

Збірка дала $110.50.

К. Г.

Вистава „Серед квітів".

Щорічно багато у нас академій, імпрез, пікніків, балів і т. п., (переважно шабльонового характеру), і все те починає вже зануджувати ширший загал.

І ось з вдоволенням треба відмітити, що сміливий крок зробив Український Золотий Хрест, Від. 18-ий в Рачестер, який 30-го травня влаштував дитячу виставу „Серед квітів", фантастичну казку на 2 відслони.

Треба признати, що того роду вистава була доцільна, бо вона є душевним і моральним кормом для збереження і закріплення при українській національності наших дітей.

Відкрилася заслона. Оригінальні гарні декорації переносять глядача у казкову країну з фантастичним дімком, довкола якого садок, повний чудових квітів. Сивий дідусь поливає квіти, приговорюючи до кожної. На сцену входять діти — живі квіти у барвистих костюмах квіток: троянда, біла лілея, червоний мак, фіялка і ін. Співають, мов птички щебечуть, кружляючи у ритмічному танку. Незабутня картина! Треба об'єктивно признати, що завдяки невтомній праці П. Люсі Барвінок-Карабіневич (режисер) і при видатній співпраці П. П. Люби Вохан (діточий балет) і проф. Ірини Костинюк (музичне оформлення) вистава на загал пройшла успішно. Фантастичні декорації (і частинно костюми), які своєю багатою і теплою грою красок доповнювали зміст казки, виготовила п. Ярослава Стеців.

На жаль, публіка не дописала. Чому? чи не відповідний час, чи може байдужність батьків? Тяжко зрозуміти. Ціллю вистави було: а) Дати моральний і душевний корм українським дітям, б) придбати фонд на допомогу українським дітям-залишенцям в Европі. Ціль актуальна й пекуча!! Побажаним було б повторити ще раз ту виставу, щоб дати можність побачити тим, які її не бачили.

При цій нагоді належить зазначити, що УЗХ, Від. 18 в Рачестері, якого головою є п. Анна Хмиляк (давня еміґрантка), і який має 55 членів, проявляє позитивну патріотичну суспільно - допомогову працю, доказом чого хай послужать хоч би такі факти: за 1955 р. уділено допомоги: залишенцям в Европі $284.34, Гр.-кат.Церкві$105.00, на Визвольний Фонд $52.00, дрібні допомоги $55.00;: разом готівкою $496.34, а крім того вислано залишенцям пачки з одягом і харчами (понад 600 фунтів) і постійно удержує один дитячий садок в Німеччині.

Є це тиха, без голосних реклям і особистих амбіцій патріотично - корисна праця!!

В. К.

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

ДОПОВІДЬ ПРО ПОХОДЖЕННЯ КРИВИЧІВ

Дня 9 червня 1956 року в Ню Йорку відбулась конференція Секції Античної Історії УВАН у ЗДА, на якій білоруський історик, проф. Ян Станкевич зробив доповідь „Походження кривицького (білоруського) народу в світлі даних археології і мовознавства." Доповідач показав, що до приходу білорусів на білоруську історичну територію, вона вся була заселена балтами. Про це свідчать старовинні археологічні пам'ятки — городища та кургани, що ними вкрита вся Вілорусь. Будова цих пам'яток та свідчення збережених у них решток похоронних обрядів тотожні до пам'яток, що їх лишили предки сучасних балтів.

Проф Станкевич сказав, що в доісторичній і раннє - історичній Вілорусі IV—VII сторіччя панувала балтська культура — так звана Раґіянська культура, для якої характерні речі з міді та бронзи з кольоровою емаллю. У IX столітті була Мамельська культура — в якій на зміну емалі прийшло срібло. В X столітті була Люпинська культура, яка в послабленому стані була поширена ще в XI та XII сторіччях.

Балти були хліборобами і лишились на місці, коли прийшли білоруси — слов'яни. Про змішання та злиття білоруських балтів з білоруськими слов'янами свідчать назви місцевостей в Вілорусі балтського походження. Свідчать про це також балтські риси в білоруській мові — „акання" в цій мові, поліфтонґи в її південному діялекті, змішування ч і ц заміна ж на з та ш на с в північному діялекті білоруської мови.

Спираючись на старі слов'янсько - білоруські мовні риси, проф. Станкевич вважає, що білоруські слов'яни становили одне плем'я. Натомість дані балтських впливів на території білоруської мови свідчать, що білоруські балти складались щонайменше з двох племен.

Будучи вже в основному балтсько - слов'янською синтезою, білоруси, очевидно, переселились на захід. Пізніше, десь у восьмому сторіччі, вони прийшли з заходу на свою історичну батьківщину. Про їх прихід з заходу свідчать численні віленські, вітебські, псковські та інші кургани з залізними речами захітнього типу. Також про це свідчать західнього типу кам'яні могили, розкинуті на значній території Вілоруси. У таких могилах знаходять урни з попелом та вироби часу залізної культури високої якости. **Н. Н.**

РЕҐЛЯМЕНТАЦІЯ СОВЄТСЬКИХ „ЗМІН"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

погодитись, що студентські розрухи в Празі не мусіли бути аранжовані, демонстрацію вірменських жінок в Еривані, під час приїзду там Піно, треба вже розглядати таки як заінсценізований спектакль для тих же самих цілей. Подібно мається справа з інформацією ЮП з Відня. Як колись Риґа, так тепер Відень є центром розпилювання за Захід різних сенсацій про події в СССР, яких достачає одна споріднена з ТАСС'ом „невтральна" пресова аґенція.

Остається ще „найтяжча" канона — виступ Толіятті. Тут треба пригадати, що вже на XX конґресі говорилось про те, що реалізація соціялізму в світі можлива різними шляхами. Національні окремішності в сповнюванні ідей марксизму, автономність у вирішуванні внутрішніх проблем комуністичних країн заступав під час свого побуту в СССР Тіто, рівночасно заявляючи в Сталінґраді, що, що б не сталося, Юґославія завжди буде по боці большевицького фронту. Перед виїздом Тіта до Москви в нього був Толіятті. Коли ж він сьогодні домагається децентралізації світового комунізму і звільнення його з-під московського диктату, він робить дві речі: йде назустріч вимогам комуністичних партій різних країн (отже реалітетам): він звільняє Москву від засдних закидів Заходу, що вона очолює світову революцію. У висліді — він робить цій революції справжню і велику прислугу.

Таким чином лібералізація в СССР, „новий курс" в сателітах, тактика Тіта-Толіятті є з одного боку подиктовані реальними вимогами і до деякої міри є фактичними змінами; з другого боку, вони по сьогоднішній день є ще строго контрольовані і пляновані. Як такі їх треба в сумі розцінювати і сприймати як прояв большевицької сили і еластичности його теперішнього керівництва, що зуміло, як дотепер, щасливо виманеврувати з ситуації після смерти диктатора, використати її для ступневого переведення конечних змін внутрі і назовні і створило корисну атмосферу для великої гри за реалізацію тих самих, незмінних большевицьких ідей світової революції. Тільки вже не брутальністю сталінської тактики але уліпшеними методами його соратників. А ці є куди більше небезпечні від першої, бо вимагають твердої постави і глибокого продумання тактики боротьби зі сторони Заходу. При її наявности не є виключене, що з реґляментованих змін можуть витворитися спонтанні, бож йдеться про мільйони живих людей а не автомати. Останні події в Познані потверджують таке припущення.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ВСЯЧИНА

ЗА 15 РОКІВ ХОЧУТЬ ЇХАТИ НА МІСЯЦЬ

В Лос Анджелес заснувалася окрема організація з науковців і інженерів, яка буде спеціялізуватися в міжплянетарних подорожах. Представник її заявив, що через 15 років вдасться поїхати на місяць. Члени цієї групи, це відомі фахівці в ділянці далекосяжних керованих ракет. Д-р Джан Л. Барнес твердить, що людство робить перші кроки до „міжплянетарного віку" з теперішнього „повітряного віку". Д-р Барнес говорив із репортерами про подорож на місяць так холоднокровно, якби говорив про якусь нову ракету. Цією групою науковців має опікуватися Комісія Форда.

АМЕРИКАНІЗАЦІЯ ЕВРОПИ ПОШИРЮЄТЬСЯ

Американські журналісти стверджують той факт, що впродовж останніх 10-ох років европейці в дечому наслідують американців. І так в Німеччині в багатьох містах можна знайти „бари" в американському стилі, американські машини, які грають нові музичні новинки, „кока-кола" і дівчат, які проходжуються по вулицях міста в коротких штанях. Европейська еліта не любить цієї „американізації", але маси з неї вдоволені. В Бельгії продавці пива побоюються, що „кока - кола" і „пепсі - кола" знищать продукцію пива". Поширені „бари" також в Італії, Голляндії та Бельгії. В деяких містах в Европі вже коло шкільних будинків стоять поліцисти, які дбають про безпеку дітей, що переходять вулиці. Комуністи у Франції виступають проти „кока - кола", але не мають успіху.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ ХОДИТИМУТЬ В КОРОТКИХ ШТАНЯХ

Американська армія дозволила своїм воякам ходити влітку в коротких штанях та в сорочках з короткими рукавами. Ті штани й сорочки будуть захисного кольору (хакі) і будуть обрамовані вище колін. При сорочках не буде краваток. Офіцери мусять мати довгі штани, коли ввечір підуть до клюбів. Ніхто не сміє носити короткі штани поза службою на вулиці.

ВІРА ЦЕБЕНКО ВИСТУПИТЬ З КОНЦЕРТОМ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон. — Видатна українська співачка, лірічне кольоратурне сопрано — Віра Цебенко з Трентону, виступить з власним концертом на Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах, в найближчу суботу, 7-го липня, ввечорі. Своїм концертом, — першим на Союзівці, п-ні Цебенко започаткує цьогорічну програму традиційних вже під час вакаційного сезону культурно-мистецьких імпрез на цій вакаційній оселі. В програмі суботнішньої імпрези на Союзівці виступлять теж два наші письменники-фейлетоністи Іван Керницький (Ікер) та Микола Понеділок. Мистецькими і культурними імпрезами на Союзівці турбується тепер реорганізована на останніх річних нарадах Головного Уряду УНСоюзу окрема Культурна Комісія при тому Уряді. Тим часом, вакаційний сезон на Союзівці вже в повному розгарі. Впродовж цього тижня перебуває там на відпочинку біля 170 гостей, між ними і п'ять новозвінчаних пар. Свій медовий місяць проводять на Союзівці пп. Зенон і Христина з Шлемкевичів Голубці з Шикаго, Михайло й Ірина зі Сниликів Сушкови з Ню Йорку, Михайло і Ніна з Воронів Сосяки з Гаррисбургу (м. ін. п-ні Ніна — це „Міс Гарисбург"), Петро і Марія з Савкових Луцики з Ню Йорку та Олекса Юр з дружиною з Філаделфії.

Хрущов перестерігає арабів перед війною з Ізраїлем

Каїро. — Війна між Ізраїлем і арабським світом означала б у практиці вибух третьої світової війни — заявив Хрущов арабському журналістові, якому він дав інтерв'ю під час перебування в Москві престолонаслідника Ємену. Те інтерв'ю видрукував єгипетський часопис „Ель Ахрам", додавши до нього коментар, що ці погляди Хрущова пояснюють, чому совєтський міністер закордонних справ Шепілов не захотів скласти будь-яку прихильну арабам протиізраїльську декларацію під час свого перебування на Середньому Сході, яка могла б викликати враження, що СССР бажає собі ізраїльсько-арабської війни. Хрущов висловився зрештою дуже неґативно про Ізраїль, як напастливу, аґресивну країну, яка тому провокує збройні інциденти з арабськими сусідами, щоб дістати зброю від Заходу. Хрущов поручав арабському світові „бути терпеливим, сильним і з'єдиненим", а коли б Ізраїль спровокував війну, то СССР помагатиме арабським державам, але це, власне, і було б уже третьою світовою війною, до якої Совєти очевидячки тепер ще непідготовані.

ЗДА плянують збудувати другий модерний пасажирський корабель

Вашингтон. — Корабельна Лінія „Юнайтед Стейтс" звернулася до Конгресу з проєктом признати фонди на будову другого великого модерного пасажирського корабля, подібного до корабля „Юнайтед Стейтс", щоб ЗДА мали два найбільші й найшвидші пасажирські кораблі. Корабель „Юнайтед Стейтс", відданий до вжитку чотири роки тому, здобув рекорд швидкости в переїзді через Атлантик з Америки до Европи і назад. В урядових колах заявляють, що той другий модерний корабель почнуть таки будувати. Він мав би коштувати від 90.000.000 до 100,-000.000 долярів. Корабель „Юнайтед Стейтс" пливе до Америки три дні 10 годин і 40 мінут, і може везти 2,000 осіб. На будову нового корабля корабельна лінія мала б видати паї на суму 40,000.000 долярів, а решту мав би дати уряд. Корабель „Юнайтед Стейтс" коштував 77,700.000 долярів, з чого паї становили 34,850.000 долярів, а решту додав уряд із своїх фондів, призначених на субсидії на будову нових кораблів.

Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про медалю за цивільні заслуги

Вашингтон. — Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про медалю, яку мали б діставати цивільні особи за заслуги в ділянках науки, рільництва, громадянської праці і т. п.. Ця медаля була б рівнозначна з дотеперішньою Конґресовою Почесною Медалею за героїзм. Кандидатів на одержання цієї медалі визначувала б п'ятичленна рада, а надавав би її Президент. Президент Айзенгавер вже кілька разів звертався до Конґресу з рекомендацією ухвалити законопроєкт про медалю за цивільні заслуги. Ця справа виринула тоді, коли треба було вшанувати д-ра Йонаса Солка за те, що винайшов вакцину для щеплення проти дитячого паралічу, і не було цивільної медалі, на яку заслуговував цей лікар.

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ НА ЧУЖИНІ — ЦЕ ОСТОЯ НАШОГО САМОЗБЕРЕЖЕННЯ!

Посмертна Згадка

МАРІЯ КЕНДИБАЛЮК, довголітня членка С-ва „Любов" Відд. 177 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., померла 22-го червня 1956 р. в 65 р. життя. Покійна походила з села Орішківці, пов. Гусятин. Полишила у смутку 3 замужні дочки Аделю, Марію і Ярославу. Похорон відбувся 26-го червня при участі родини і членів Відділу. — В. Їй П.!

І. Лаба, секр.

Дружина Ніна Сергіївна Тучапська
з глибоким сумом сповіщає Рідним Друзям і Знайомим про смерть Дорогого Мужа

ПРОФ. ГРИГОРІЯ МИКОЛАЙОВИЧА ТУЧАПСЬКОГО

що сталася в Рузвелт шпиталі в Ню Йорку 2-го липня 1956 року.

Тіло Небіжчика знаходиться в похоронному заведенні Frank E. Campbell, Madison Ave., і 81st St., в Ню Йорку.

ПАНАХИДА
буде відслужена в середу, 4-го липня, о 8-ій год. вечора.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА —
в Катедральному Соборі св. Володимира Української Православної Церкви — 334 Схід, 14 вул., в Ню Йорку, в четвер, 5-го липня, о год. 10-ій ранку.

• РОЗШУКИ •

Пошукую тіточного брата **Михайла НОВИЦЬКОГО** з села Могильниця, повіт Теребовля. Хто знав би щонебудь про нього або він сам прошу писати на адресу:
EMILIJA SALIJ (замужна) BABSKY
150 North 10th Street
Brooklyn 2, N. Y.

Галина ПЛЕТЕНИЦЬКА з дому Дика пошукує **Петра ПЕТРУНІВ**, був в Тиролю — та Пелипа і Марію **КЛЬОФУ** з Хлівиськ і п. **Сенайків**. Прошу ласкаво писати на адресу:
HELEN PLETENYCKY
297 Chambers Avenue
East Meadow, N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ 194 ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ

З огляду на ферії, побір вкладок за місяць липень відбудеться в дні 14-го липня ц. р., о год. від 11 перед пол. до 4-ої по полудні. Оскільки дехто із членів не мав би змоги в тому часі вплатити, просимо вплатити свої вкладки до „Самопомочі" при 68 East 7th Street, New York City, на конто чекове No. 637. Звертаємось з проханням до всіх членів, головно тих, які залягають із вкладками, щоби всі свої залеглості вирівняли в цілості, бо в противному разі будемо змушені проголошувати до суспенди. — Управа Відділу.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність" Відд. 163, відбудуться в неділю, 8-го липня, в домі Горожан, 847 N. Franklin St., о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прибути на призначений час. — М. Лешак, предс.; Ст. Филик, фін. секр.; Дм. Мисько, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва св. Володимира Відділ 130 відбудуться в суботу, 7-го липня, о год. 8-ій веч., в приміщенні укр. кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів, перечитання протоколу, піврічний звіт урядників, роздача дивіденди, поправка статуту й інші справи. Проситься всіх прийти на означений час. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — О. Марків, Г. Лучанко, М. Кравчук, І. Малець.

КЛІВЛЕНД, О. Піврічні збори Б-ва Запорозька Січ Відд. 251 відбудуться в неділю, 8-го липня, зараз по співаній Сл. Божій в церковній залі 2280 W. 7th. Просимо членів прийти, маємо дуже важні справи до полагодження. — В. Козир, предс.; Д. Шмаґала, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Сокіл Відд. 336 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8-го липня, о 1-ій год. по пол. Просимо всіх членів прийти взяти свої дивіденди і вислухати звіт з піврічних зборів. Вписуйте своїх знайомих до Т-ва Сокіл і УНСоюзу. — Г. Степанек, предс.; Г. Кісіль, фін. секр. і кас.; Т. Кальмук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в неділю, 8-го липня, зараз по всіх Сл. Божих в церковній залі 2280 W. 7th. — М.Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Пресв. Богородиці Відд. 36, повідомляє своїх членкинь, що збори відбудуться в неділю, 8-го червня, о год. 4-ій по пол., в церковній залі 305 Гудсон Еве. Контр. Комісія здасть звіт за 6 місяців і буде роздача дивіденд. Просимо привести нових членкинь до УНСоюзу і Сестрицтва. — Ева Ґерула, прдс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що у Шикаґо, дня 17-го червня 1956 несподійно упокоївся в Бозі на 73-му році життя наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідуньо

бл. п. ГНАТ САЛДАН

Похоронні обряди відбулись дня 20 червня.

Горем прибиті:
АННА — дружина
зі синами, донькою, невістками, зятем і внуками.

Ділимося сумною вісткою з Рідними й Знайомими, що на Рідних Землях у Юськовичах — Золочівщина, дня 19-го травня 1956 р. упокоїлася в Бозі на 79 році життя наша Найдорожча Мати й Бабуня

бл. п. ЕВДОКІЯ ЯНОВИЧ

Горем прибиті:
МИХАЙЛО — син, Вілимантик
СТЕПАН — син, Торонто, Канада
ІРЕНА — невістка
ТЕТЯНА — внучка
Вічна Їй Пам'ять!

ТАРЗАН, ч. 3696. Друга нагода.

Тарзан відкинув здивованих вартових, щоб захотити Тантора до помсти...

А Гуннар Міло вирячив очі! Це ж був той самий дикун, якого він убив!

Потім в розпачі, вхопивши гострого кия, Міло націлився, сподіваючися влучити зброю в груди мавполюдини!!